

ნობელის

საქართველოს მოძველო

თბილისი, №55
საჯარო სკოლა
I კლასი
ხელმძღვანელი
თამარიკო
ყაჭიური

თბილისი, №55
საჯარო სკოლა
I კლასი
ხელმძღვანელი
დადი ზეცრიამძვილი

თბილისი, №53
საჯარო სკოლა
II კლასი,
ხელმძღვანელი
ნაცო
ფურცელაძე

ნაკადული

ნოემბრის უინაპრისი

საყმაწვილო
ქუჩის
2010 წ. № 3

ჩვენი ჟურნალი 1904 წელს
სასიკვდილო მიმდინარეობა
მესვეურებით დახარისხებული
პირველი ქართული საყმაწვი-
ლო ჟურნალის ნაფუძვრზე
ამოზრდილი მოგვიანებით მის
სახელი შეეცვლა და "პით-
ნუნი" ეწოდებოდა 1990 წლიდან
კი იგი კვლავ თავისი პირველ-
ადული სახელით გამოდის.

წუწინაგან გამოიცემოდა ჟურ-
ნალის ტრადიციული (იენი-
სის, ივლისის და აგვისტოს
თვეებში "ნაკადულს" სხვადასხ-
ვა ზედაწილები ექვს).

რედაქტორი
მანანა ბელაშვილი

მისამართი: თბილისი,
ჩუბინაშვილის ქ. 50
ინდექსი: 0112
ტელ.: 95 35 01
e-mail: nakaduli777@mail.ru

ფასი 2 ლარი

რეგისტრირებულია
მოაწმინდა-კრწანისის
სასამართლოში.
რეგისტრაციის № 06/4-575

4. სასაფლაოზე
(გოთხრობა)

12. გალაგადით,
გოგონებო!

13. რატომ ეცხვება
ალამიანს?

17. გაზოგალო
ხარისაო...

18. ყველაზე ზარმაცი
ცხოველი დღამიანის
ზურგზე

ხუბიხუბი

- 2 - სათქვენო აგაზი
- 10 - გოლი, მსოფლიო
შემოვიაროთ
- 11 - რატომ ვამოგოთ ასე?
- 16, 20 - ოლოხური
- 19 - შუამგინა რამის
ქართველს
- 21 - დიდი ქართველის
ნააგნარი სოფალი
- 22 - ვინ? სად? როდის?
რატომ? რამდანი?
- 23 - სისილი
- 24 - გავითილი
ნილი-ბინილი

გარეკანის პირველ გვერდზე ანდრია თოდუა

საიქუნო ამჟამად

მსოფლიოს პირველობაში და აპირაციის ჩემპიონატში

ახლანან დაბთავრებულ საქართველოს პირველობაში ჯილდოები 12 წლის მოთამაშეებს შორის ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქისა და რაიონის 114 წარმომადგენელი მონაწილეობდა. გოგონებში ნინო ხომერიკვა იმარჯვა, მან ცხრა შესაძლებელი ქულიდან რვა დააგროვა და დანარჩენებისთვის მიუწვდომელი აღმოჩნდა. მეორე ადგილზე 7 ქულით ნინო გურგენიძე გავიდა, ნანე ვარნახვერი ქულით ჩამორჩნენ მას თვა ჭოლაძე და ანა თედორაშვილი, რომლებმაც შესაძლებელი ადგილები გაიყვეს. ვაჟებს შორის უძლიერესი ნიკა ლევაშვილი აღმოჩნდა, რომელმაც 7,5 ქულით ჩემპიონობა ვაინადა. ნანე ვარნახვერი ქულით ჩამორჩნენ გამარჯვებულს გიორგი სიბაშვილი, როკა ლიჩელი და ვანო თქრუაშვილი, რომლებსაც მეორე-მეოთხე ადგილები ჰყვადთ. ეს პირველობა მთლიან იყო მნიშვნელოვანი, რომ გამარჯვებულებმა ნინო ხომერიკვა და ნიკა ლევაშვილმა თანატოლთა მსოფლიო ჩემპიონატზე ასპარეზობის უფლება მოიპოვეს, ნინო გურგენიძე და გიორგი სიბაშვილი კი ევროპის პირველობაში მიიღებენ მონაწილეობას.

„მაროს პალიტრა“, ნორჩი მხატვრები და ბალი-ბიმი

კომპანია „მაგთიკომის“ მხარდაჭერით გაღწევა „იპიში“ გამართულ ბავშვთა შემოქმედებითა-კონკურსში „ქიქოს პალიტრა“ ხუთიდან თხუთმეტ წლამდე ასაკის 133-მა ბავშვმა მხატვრებმა მიიღო მონაწილეობა. გამოვლინდა 6 გამარჯვებული, რომლებსაც გადაეცა კონკურსის მთავარი ჯილდო – თქიქოს პალიტრა, ხოლო 43 ნომინანტს „პალისიანი“ საიქუნო გადაეცა დიპლომები და სხვადასხვა სახის პრიზები. დაჯილდოების ცერემონიაში პალიტიკუნის თანხლებით

ბით ჩაიარა. ყველა ნომინანტმა მიიღო სხვადასხვა სახის სუვენირები და „პალისი“ სიმაართეები თქიქოს ნომრით. „მაგთიკომის“ გადაწყვეტილებით, გამოიცემა კალენდარი, რომელშიც კონკურსის მონაწილეთა ნახატები შევა.

შიდაობას რა უნდა...

ჩხორიწყუს კულტურის სახლში გამართულ რომან რუოკას სახელობის ტურნირში ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობაში, 11 რაიონისა და ქალაქის ნორჩმა ფალავებმა მიიღეს მონაწილეობა. ტურნირის გამარჯვებულები გახდნენ: გივი ლოლაძე (ქუთაისი), ვასილ ხაჩიძე (ბორჯომი), ნუგზარ წურჭუმაია (ზობი), სპაა ბაბილუა, ვალერი ტორჩინავა, ავთანდილ ჯოჯუა, ბაკურ გოგოლი (ყველანი სენაკი), ვიონი გოგუა (ჩხორიწყუ), ბაკურ შენგელია (ზობი), ოთარ კუჭუხიძე (აბაში), იოლიტი ქანთარია (ზობი), დათა ნაროშვილი (ჩხორიწყუ), თემურ კაპანაძე (ქუთაისი). ტურნირის გამარჯვებულები და პრიზიორები მუდლებით, დიპლომებითა და ფასიანი საჩუქრებით დაჯილდოვდნენ. პირველ ადგილზე გასულ მოჭიდავეებს კი ბატონმა რომან რუოკამ 100-100 ლარზე გადასცა.

კომპიუტერი საფრთხეა თუ სიხარული

ახალგაზრდები, რომლებიც კომპიუტერული სისტემების გარემოცვაში იზრდებიან, აღარ ავარჯიშებენ საკუთარ მუხსიერებას, იმდენად, რამდენადაც „გარე მუხსიერება“ სულ ხელთ აქვთ

და ამავე დროს კარგავენ იმის შეფასების უნარს, რა ესაკორიერებთ და რა არა იმ ზეგა ინფორმაციიდან, რომელზეც ხელი მიუწვდებათ. „კომპიუტერული

ლი თაობა“ თანდათან კარგავს მუხსიერებას – ასეთ დასკვნამდე მივიდნენ ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად იპირონელი და ინგლისელი ექიმები.

ბავშვებისთვის მოხილვით ტელეფონი ბავშვები

საერთაშორისო კონფერენციაზე „მოხილვით ტელეფონები და ჯანმრთელობა“ შედემა თეციერებას განაცხადეს, რომ მოხილვით ტელეფონების გამოყენებით ბავშვებში ტვინის სიმსივნის რისკი ხუთჯერ იზრდება და ისიც დასძინეს, რომ შეიძლება დაავადება მამრევა გამოვლინდეს და ამან თავი მოგვიანებით იჩინოს. შედეგ შეცნირთა მოსახრებას ქართველი ექიმებიც იზარებენ და ხაზგასმით აღნიშნავენ, რომ მოხილვით ტელეფონების ელექტრომაგნიტური გამოსხივება უარყოფითად მოქმედებს ადამიანის ჯანმრთელობაზე. ხოლო რადგან ბავშვებში სისტემა ჯერ ჩამოყალიბებულია, რისკი უფრო იზრდება.

ახალ დაავადებას ინტერნეტამოქილავალებაში

მედიკოსთა შემოფთობას იწვევს დაავადება, რომელსაც მათ ინტერნეტამოქილავალება უწოდეს. შემამოფთობელი შედეგები მიიღეს ინტერნეტამოქილავალების ხაზით ჩატარებული კვლევით ჩინეთში, სწორედ მათ საფუძველზე აკრძალა ქვეყნის მთავრობამ ახალი ინტერნეტაკავების გახსნა და კომპიუტერული თამაშებზე გარკვეული შეზღუდვები დაწესა.

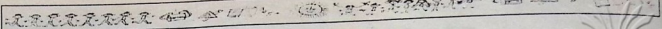
მაშინ იგინობ

მეფეა პანია

ვერ მოვიტყვი, ხანმატს, ხერთვისს,
ყოველ ზაფხულს არ ვესტუმრო,
არ დაგზომო ჩემი თეხით
სამურზაყანო-საკახეთო,
არ დაეუფდე წყაროს თერხით,
არ დაგიბნე მთებში ექოდ,
არ ჩაგეკრა უბეშენსნილ
ზინილ-პიპილიან ბეჭობს.
თუ გსურს შენი ღიღი ქვეყნის
ცა და მიწას შემწეობდე,
წადი, შედექ, როგორც ღმერთი,
უშბის ზვიად კენწერობდე.
თუ ვერ თვალი არ დაგიკრავს,
ბორჯომისთვის, ბოჭორმისთვის,
თუ შენეულ ნასაკირალს
ვერ პატრონობ, ცოცხლობ რისთვის.
თუ არ გეცხვის სათქმელს მტკვარი,
თუ არ დასდევ ქარს და გრივალს,
თუ შენეულ ეზო-კარში
ერთი ბუჩქი არ დაგირვავს.
თუ არ იცი, რისთვის მოგვედით,
ხელი ქარქაშს ან რად გვეგლო,

ან ილიას დღემდე ბოლოით,
რად მისტირის საქართველო!
ან რად ვასხავთ პურზე ღვინოს,
გულის წყლოულის მოსაფენარად,
გული რად გვთხოვს, ვილილინით,
სტუმრად როცა ვინმე მოვა!
წადი, თეხით გადიარე
ცხრა წყარო და ტაბაწყური,
გული გორის, დარიალის
სიყვარულით დაარწყულო.
წადი, რიონს კვალში მიპყე,
შეალოე მუხლი აწყურს,
მიხვდი, ნაონარი ციხე
გაჩენიდან დღემდე რას წუხს.
წადი, ადი იკორთაში,
გულის დაიდე ძმათა წყლოულო,
პატრონი ხარ, იგინობ მაშინ,
რა ძვირფასი საგანბურის,
იგინობ, მაშინ რისთვის გაჩნდი,
სად ეწყება ღარღის სათავე,
მეცინოვნე რომ ხარ ბავშვიც
ამ ძვირფასი განძისაყვის.

F 19927

სასველაოზი

ილო ბეროფშილი

მითხრობა

მირგოროდის მახლობლად მიძინების ტაძრის ეზოში, სამარის ქვეშ შორის მოსიერინე ახალგაზრდა კაცს მკერდამდე დაფენილ შავ წვერს ნიავე უწეწავდა: თითქმის ყველა საფლავის ქვასთან ჩერდებოდა — წარწერებს კითხულობდა.

ერთ ძველ საფლავის ქვასთან კარგა ხანს შეჩერდა, დაკვირვებით დააცქერდა, მუხლებში ჩაიხარა, ხავსით ამოვსებული ასოები საგულდაგულოდ ამოწმინდა და ღიდხანს იკითხა, მერე უბიდან წინაკი ამოიღო და ეპიტაფია გადაიწერა.

წინაკი უბეში ჩაიღო, შლიაპა მოიხადა, იქვე ჩამოჯდა, კისრამდე ჩამოზრდილ შავ, ოდნავ ხვეულ თმაზე ხელი გადაისვა, მერე შუბლმონჩრდილული, მუხლს დაეყრდნო, ფიქრებში ჩაიძირა...

-სალამი, ახალგაზრდა!

ჭაბუკი შეერთა. ზეითი აიხედა და თავს წამომდგარ, მილად გათვითრებულ მოხუცს ფიქრით მოქანცული თვალები შეანათა.

-გაგიმარჯოს... — მიუგო დამხედურმა და ხელი მამინვე ჯიბისკენ წაიღო, ხურდა არ აღმოაჩნდა და მოხუცს ქალაღდის ფული გაუწოდა.

ჯოხზე დაბჯენილმა მოხუცმა გაოცებით შეხედა, უცებ ვერ მიხვდა რას ნიშნავდა ეს და თავისთვის გაიფიქრა, „რა მშვენიერი ახალგაზრდა ჩანს და შერეულია, ალბათ იმიტომ, რომ ეს სამი ღლეა სასაფლაოზე ხეტილობს!“

-მიიღეთ, გეთაყვა, თუ გეცოტავენებთ, დაგიმატებთ! — მართლაც გასაკითხად გაწვდილს კიდევ ფული დაუმატა.

-როგორ გეკადრებათ, ჩემო ბატონო, მე მათხოვარი როდი ვარ... ისე... აი, ხომ გაგივით მოხუცი და ბავშვი ერთნაირად ცნობისმოყვარეაო. მეც ამ ცნობისმოყვარეობის გამო დაგიღრვიეთ მყოფროება...

მოხუცი ჯოხბჯენით უკან გაბრუნდა. ახალგაზრდას კი ჰაერში შერჩა გასაკითხად გაწვდილი ხელი. ერთხანს ასე იყო გა-

ოგნებული, შემდეგ უცბად აქარდა, მოხუცი შეაჩერა.

-ბოღმიში! უნებლიედ გაწეწინეთ, პატიებას ვითხოვ, თქვენ მგონი რაღაც გინდოდათ გეთქვათ, დაბრძანდით, აი აქ, წავისაუბრით.

მოხუცი მორჩილად დაჰყვა და იქვე, საფლავის ქვაზე ერთიმეორის გვერდით ჩამოსხდნენ.

ერთხანს ორივენი ღუმდნენ... „არა, ჭკუიდან გადასულს არა ჰგავს? — გაიფიქრა მოხუცმა, მათხოვარი გვონივარ, ვიღაც მგლოვიარე ჩანს“.

-მაშ, თქვენ მათხოვარი გვეონეთ?

-ღიას, აგრე იყო, რა ვიცი, სასაფლაოზე და ტაძრის ეზოებში ამგვარი ხალხი ხშირია და...

გეტყობათ, აქაური მიწა-წყლის კაცი არა ხართ, თორემ ამ არემარეში ძებორციელი არ ცხოვრობს, მე არ მიცნობდეს. არ გვერნოთ, ღიდი რამ გმირობის ჩამდენი ვიყო, არა, აი ამ ტაძრისა და სასაფლაოს დარაჯი ვარ, მოგეხსენებათ, ასეთი არავინა ჩვენს ღროში, - ეკლესიის წინ არ იჩიქებდეს და სასაფლაოზე არავის მარხავდეს. ჰოდა.

სურს თუ არ სურს, მკვდარიც და ცოცხალიც იძულებულია ჩემ მიერ გაღებულ კარიდან შემოვიდეს...

-ჰო, აბა მე საიდან მეცნობებით... პირველად ვარ ამ მხარეში.

-ეგვც არ იყოს, ისე იყავით ფიქრებში ჩაფლული, რომ!.. ეტყობა, ძლიერ ახლობელი და საყვარელი ადამიანი დაკარგეთ.

-ღიახ, ძალიან...

-რა ვუყოთ, შვილო, დარდი მკვდარს ვერ გაცოცხლებს... უნდა გაუძლიო წუთისოფელს. ზოგიერთებივით უსულგულო კაცი არ ჩანხართ: სახეზედვე გეტყობათ დარდის და ფიქრის ნაკვალევი. გრძელი თმა, წვერი და ჭკვიანი თვალები თუმც ბრძენის იერს გაძლევენ, მაგრამ მაინც ჭაბუკი ხართ და ზოგი რამ დაბიჯერეთ. წიგნის დიდი მცოდნე არ ვარ, ცხოვრების გრძელი გზა ფეხით მაქვს გამოვლილი. ავი ბევრი მინახავს, კარგი - ცოტა, გული მაინც არ გამტეხია და წუთისოფელს, ლამის არის საუკუნე შემისრულდეს, დაულაღავად ვეძიებოილაგები. ამ ხნის მანძილზე დავრწმუნდი: უგრძნობი, უფიქრელი კაცი არ ვარ-ვა, მაგრამ არც სევლაში ჩამხრჩვალაი კაცია დიდი

რამ, არც თავისთვის ვარგა და არც სხვისთვის. ცხოვრების ჩვარია, კაცური კაცი ისაა, ვინც არც სევლა-დარდს გაექცევა, მაგრამ დასძლევს მათ და სიხარულს ისე ეწევა, ვინც უნდა გვაყვებოდეს აქ დამარხული - და თუ ძმა, სატრფო თუ მშობელი, ნუ დაივიწყებთ, ნურც ცრემლს დაიმურებთ, ხოლო ნურც თან გადაჰყვებით. ბოლოს ყველანი მიწის შვილები ვართ, ეს ქვეყანა იმან დაიკეხოს, ვინც სამუდამოდ მზეს შეაბერდეს. მაინც ვინ დამარხეთ აქ? ვინ დაგამწუხრათ აგრე?

-აბა, როგორ ვითხრათ, მიზუცი, ვინც მე აქ მიმარხია, ის ძმაც არის ჩემი, სატრფოც და მშობელიც.

-აბა, რომელია მისი სამარე?

-ეგ მეც არ ვიცი, სწორედ სამარეს ვეძებ.

-როგორ თუ სამარეც არ იცით! ალბათ იმ დროს სადმე შორს ქვეყანაში იმყოფებოდით.

-გარდა მაგისა, დაბადებულაც არ ვიყავ!

მიზუცს კვლავ ეჭვმა გაჰკრა ფრთა, - ეს კაცი ჭკუაზედ ზომ არ არის გადასული.

-ბატონო, თქვენს დაბადებამდე განსვენებული - ან სატრფო როგორ იქნებოდა თქვენი, ან და-ძმა, ან მშობელი! ერთი კარგად გამარკვეით, გვარ-სახელი მითხარით მიცვალებულის, აქ კენჭიც არ არის, არ ვიცოდე ვისი მიცვალებულის მკერდს ამძიმებს.

-აბა, მაშ, დაფიქრდით, იქნებ მართლაც გაგეგოთ და გაგახსნდეთ დავით გურამიშვილის საფლავი.

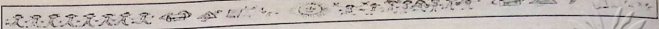
მიზუცმა თავი განზე გადასწია და ხელმოჩრდილივით შეხედა ახალგაზრდას, კაცს ეგონებოდა ეს ეს არის, დანახათ. ერთ წუთს ასე გამტყრებთი უყურა.

-ჰუუ!! როდინდელ მიცვალებულს კითხულობთ, თქვე დედ-მამა განათლებულ! გუშინდელი მიცვალებული აღარავის ახსოვს და თქვენ მაგ ადამის-ჟამინდელი კაცის სამარხი რამ მოგაგონათ, ან რამ მოგანატრათ?!

-რამა და... თქვენ საიდან იცით, რომ დიდი ხნის მიცვალებულია, გაგიგონიათ მისი გვარ-სახელი?

-ჰე-ჰეი... გამიგონია რას ჰქვია. პაპაჩემი თორნიკე სულ მის ხსენებაში იყო ხოლმე. ახლაც კი ცხადლევ მიდგას თვალწინ ბუხრის წინ, სამყვება სკამზედ ჩამომჯდარი პაპა თორნიკე. მოგვისხამდა ბავშვებს გვერდით. გვიამბობდა თავისი ქვეყნისა და თავის თავგადასავალს, შივა და შიგ ხშირად

გურამიშვილის ლექსებს ჩაატანდა ხოლმე. განსაკუთრებით, როცა სწავლაზედ ჩამოვარდებოდა სიტყვა, არ შეიძლებოდა არ ეთქვა. დავითის თქმისა არ იყოს, - თუ კაცსა ცოდნა არა აქვს, განსტანავავს წუთისოფელით.

-მაშ, ქართველი ყოფილხართ, მოხუცი?

-ქართველი ვარ!

-რა გვარისა ბრძანდებით?

-ორბელივი.

-ესე იგი ორბელიანი.

-არა, უფრო სწორად, ორბელიანები ვიყავით და ახლა ორბელიოვებად ვიქცეთ.

-გვარის დასაწყისი ქართულია, დაბოლოება რუსული.

-საქმეც დაბოლოებაა! რაც გვარს დამართა, ის დაგვემართა ჩვენც, ვერ მიმიხვდით რისი თქმა მსურს? აი, წვდან მკითხეთ ქართველი ხართ? და მე ყოყმანით ვიპასუხეთ, რომ ქართველი ვარ.

-მერე, რა იყო აქ საყოყმანო?

-ისა, რომ ვარ კი ქართველი?!

-როგორ?! მამა-პაპა ქართველები გყავდათ და, რა თქმა უნდა, თქვენც ქართველი ხართ!

-ვითომ მაგრე კია? ნუთუ კმარა მამა-პაპათა ქართველობა! წარსულის ამბავია... მე აქ დამბადა უკრაინელმა ქალმა, უკრაინელი დედის რძე ვწოვე, აქაურ ნანაზედ გავიზარდე, აქაურ მიწაზედ ავიდგი ფეხი, აქაურად ავმეტყველდი. თუმცა კვლავ მასსოვს ბავშვობაში ნასწავლი ქართული ენა და თვით გურამიშვილის ლექსებიც. მაგრამ ეს ენაც, უხმარობის გამო გადადებული ხმალივით დამიფანავდა. ქართველი და საქართველო მხოლოდ გამიგია, აბა, მითხარით, ამის შემდეგ ქართველი უფრო ვარ თუ უკრაინელი?!

-აბა რა გითხრათ... მართლაცდა, ჩიტი სადაც გაიზრდება, მისი ბაღდადიც იქ არის.

-უკ! რაც არის, არის. ჩემო კეთილო მოხუციო, გთხოვთ, ეგებ მითხრათ გურამიშვილის ლექსები ზეპირად.

-მაგაზედ არ გაწყენინებთ, მაგრამ რას გაიგებთ უცხო ტომის ენაზედ ნათქვამს ლექსს...

-უცხო კი არა, იქნებ სულ ახლობელიც ვართ, მაგრამ დრო-ჟამის უკუღმართობამ და ჩვენი სამშობლოს ავებელითობამ მართლაცდა, გაგვაუცხოვა... მოხუცმა ძირს ჩაქინდრული თავი მაღლა ასწია და კვლავ ხელმოჩრდილულმა გაცივებით დაუწყო ჭაბუკს ყურება.

-ბიჭო, შენ ისე მელაპარაკები, რომ ჩვენი, ქართველი გვარ-ტომის კაცი უნდა იყო!

-ღიას, ეგრეა!

-მაშ, ქართველი ხარ, შვილო?! - ქართულად წამოიძახა მოხუცმა.

-ქართველი ვარ, მაშა!

მოხუცი და ჭაბუკი ერთდროულად წამოიძარაწენ ფეხზე, გაშალეს ხელები და მამაშვილურად გადაეხვივნენ. თავისდა უნებურად მოსკდა ორივეს თვალთაგან ცრემლის ნაკადი, რომელიც წვეთ-წვეთად ეპკურებოდა იმ მაღლიანი ქვეყნის მიწას, რომელმაც საქართველოს ავებლობის დროს, ჩვენს უმიწაწყოლ დარჩენილ თანამომემთ მიწა-წყალი უბოძა. უსაფარონი შეიფარა და, როგორც გურამიშვილი იტყოდა - ძვალშესალაგაც იქვე გაუჩინა.

ამ ორთაგან ერთი იყო ჭაბუკი ილია ჭავჭავაძე, ხოლო მეორე - საქართველოდან უკრაინაში გადახვეწილი ორბელიანთა უკანასკნელი ნაშვირი.

სულიერება და მანათიჯის ქანა

„ღმერთს შევთხოვ, უპირველეს ყოვლისა, მართლმადიდებელი რწმუნად ზნეობა განმტკიცდეს ჩვენს ბავშვებში. მე არა ერთხელ მიითქვამს და დღევანდელ ვიბრებ, რომ სკოლებს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ბელადობების, ეკლესიის, სამღვდლოების, მორწმუნე ერის მხრიდან, იმიტომ, რომ იქ საქართველოს მომავალი იზრდება. საკმარისი არ არის, რომ სკოლაში ჩვენს შვილებს მხოლოდ ცოდნა მიიღონ. სიტყვაში „კანათლება“, უპირველეს ყოვლისა, ნათლის, მაღალი ზნეობის მიღება იგულისხმება. სწორედ ეს არის მნიშვნელოვანი“.

უწყინდებისა და უნებართვის, სრულიად საპატრიარქო კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II 2001 წლის 2 დეკემბრის საპირიარქო მადლობიდან.

ნიკო ბაგრატიონის სახელობის თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმის დაარსების იდეა საქართველოს თავდაზნაურთა საკრებულოში დაიბადა. ლიცეუმი განათლების სამინისტროსთან ერთად საპატრიარქოს სასწავლო კომიტეტის დაქვემდებარებაშია. 2001 წლი 20 მაისს სიონის საპატრიარქო ტაძარში ჩვენი ლიცეუმის დირექტორმა, მოსწავლემოსწავლეებმა და მშობლებმა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-სთან დადილიცა და ლიცეა-კურთხევა მიიღეს.

სკოლა-ლიცეუმის დამფუძნებლები არიან ცნობილი ყურადღიბები, თავდაზნაურთა და მათ თანამდგომთა საკრებულოს ვიცე-წინამძღოლი ქალბატონია ბაგრატიონ-მუნხანელი, წმინდა მიქაელ ტყეველის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი დეკანოზი ალექსანდრე ჩანვაშვილი და წმინდა გიორგის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი დეკანოზი ბიძინა გუჩია, სკოლის დირექტორია ბატონი ნიკოლოზ ამირეჯიბი.

შემთხვევითი როლია, რომ სკოლა-ლიცეუმი ნიკოლოზ ბაგრატიონის – ნიკო ბურის სახელს ატარებს, იგი ქალბატონი იას პაპის ძმა იყო. ნიკო ბაგრატიონი იყო საზოგადო მოღვაწე, ბურების ეროვნული გამბირი, მოგზაური, გიორგის ვერის კავალერი, მისი სიბიჭურბა და დღევანდელ სამაგალითია ყველა ჭეშმარიტი მამულიშვილისათვის.

სკოლა-ლიცეუმის დევიზი, ისევე როგორც თავდაზნაურთა საზოგადოებისა, არის „ენა, მამული, სარწმუნოება, მეფე“. ჩვენს ლიცეუმში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მოსწავლეთა მონარქისტული სულისკვებით აღზრდას; სასწავლებლის მრწამსი მართლმადიდებლური ეკლესიის წიაღში ყოფნაა, რამეთუ მართლმადიდებლური მშრომლობა ეკლესიური წესის განუყოფელი ნაწილია“. – ბრძანებს დეკანოზი ალექ-

სანდრე ჩანვაშვილი, ნიკო ბაგრატიონის სახელობის თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმის მოძღვარი.

ჩვენს სასწავლო დაწესებულებაში მოღვაწე ყოველი ადამიანი და ყველა მისი მესვეური ლიცეუმის უპირველეს ამოცანად მიიჩნევს მომავალი თაობის აღზრდას რწმუნისა და ზნეობის მაგალითობაზე, ლიცეანტებს ჩვენ ვფიქსირებთ სიყვარულს ვუღვივებთ პატარა გულელებს და ვაერთებთ ღვთაებრივ ჯაჭვს: ეკლესია, სკოლა, ოჯახი.

სასწავლო პროცესში შერწყმულია ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პროგრამით გათვალისწინებული აუცილებელი საგნები, სკოლის სპეციფიკად გამოძიებარე, გაძლიერებული ისწავლება განსხვავებული საგნებიც – კატეხიზმი, გალობა, ოქრობანები, ეკლესიის ისტორია, უცუკური...

ყოველ პარასკევს სკოლა-ლიცეუმში მობრძანდება ჩვენი მოძღვარი მამა ალექსანდრე და ტარდება „მოძღვრის საათი“. ყველა კლასში არის მასლიცეველ კოხეზე, ყოველი დღე იწყება დილისა და სწავლის ლიცეით, რამეთუ მოძღვარი გვასწავლის – ლიცეით დაწესებული ყოველი დღე განდევნის ბოროტს და სწავლისათვის განაწყოებს მოზარდებს.

სკოლა-ლიცეუმის ყველა კურსდამთავრებული წარმატებით აპარებს ეროვნულ გამოცდებს, ჩვენი ლიცეანტები ყოველწლიურად მონაწილეობენ მოსწავლეთა სასწავლო-შემოქმედებით კონფერენციებსა და საგნობრივ ოლიმპიადებში და წარმატებულად აღწევენ. მაშინდარ სასწავლო წელს მოსწავლეთა 64-ე სასწავლო-შემოქმედებით კონფერენციაში ლიცეუმის ოცმა მოსწავლემ მიიღო მონაწილეობა.

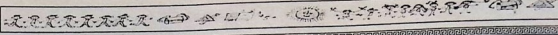
წელს ლიცეუმში მორიგი სახსლე დაინერგა – შემოღებულია იაპონური ენის სწავლება, რომელსაც დიდი ბრი-

ტანეთისა და ჩრდილოეთ ირანისლის გაერთიანებული თავდაზნაურთა საკრებულოს გამოყენებში, კონფერენციებში, თვალსაჩინო მიღწევები აქვთ მათ მეცნიერების, კულტურის, სპორტის სხვადასხვა დარგში. ქარვასლამი თავდაზნაურთა საკრებულოს „სამეფო პალატის“ მხატვრებთან ერთად გამოიფინა ლიცეუმის II სორბი მუსტრის – გიორგი მისურაძის (II კლასი), თინათინ გობეჯიშვილის (IV კლასი), გუბაშ წყებადის (IV კლასი), კლემენ გორგაძის (II კლასი), ირაკლი დანელიას (II კლასი), ნანა აბაშიძის (III კლასი), ლილე ჭინჭარაშვილის (I კლასი), ცონტე ქოროლიშვილის (V კლ), მარიამ წყებადის (II კლ), მარიამ ფრიაშვილის (VI კლ), თამარ თათულიშვილის (II კლ). (ვიდეოგამო – მაკა სეხნაშვილი) ნამუშევრებიც.

ლიცეუმის მოსწავლე-მასწავლებლებს მოელოდა აქვე საქართველოს ბევრი წმინდა ადგილი თუ ისტორიული ძეგლი, ამგვარი ვასცდები, საკუთარი სამშობლოს მატარის ვადეფურცელა თითოეულ მათგანს კიდევ უფრო უმაღრეს სამშობლოს მოძილის მამულიშვილებს მოგალოებას, რომელსაც მათ ლიცეუმში მოსვლის პირველი დღიდანვე უნერგავენ.

სკოლა-ლიცეუმში ისწავლება ქართული ცნებები, ამ საქმეს ქართველანუგზარ ფალავანდიშვილი უძღვება, რომლის წარმატებულ საქმიანობაზე მეტყველებს თუნდეს ის, რომ ლიცეანტებს ხშირად აქვთ გასტროლობი საქართველოსა და უცხოეთში. საკვლესიო გალობასა და ქართულ ხალხურ სიმღერებს მოსწავლესს ია ჯარაშიშვილი და ღაშა სხარულიძე ასწავლიან და წარმატებები აქაც თვალსაჩინოა.

რუსულან ძინძლამა,
ნიკო ბაგრატიონის სახელობის თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმის დირექტორის მაგალიე

ნეთ ბაგრატიონის სასწავლებლის თავად-სწავებითა სკოლა-ლიცეუმი აგრძელებს მიღებას

თქვენ შეგიძლიათ მონაწილეობა მიიღოთ ასალი, წარმატებული საქართველოს მშენებლობაში, ჩვენ კი შეგვიძლია მოგცეთ მაღალი ხარისხის განათლება და პერსპექტივა, - გქონდეთ სტაბილური მომავალი და ღირსეული ადგილი დაიმკვიდროთ წარმატებულ ადამიანთა შორის, - მობრძანდით ჩვენთან, რადგან ნიკო ბაგრატიონის სასწავლებლის თავდაზნაურთა სკოლა-ლიცეუმი ვთავაზობთ:

საუკეთესო მართლმადიდებლური სკოლის ტრადიციებზე ორიენტირებულ მშვიდ გარემოს;
გაცვლით პროგრამებს ბოლონეთთან, იაპონიასთან, აშშ-სთან;

მაღალკვალიფიციური პედაგოგების გულითად დამოკიდებულებას...
ლიცეუმში ზოგადსაგანმანათლებლო პროგრამების გარდა, ლიცეანტები გაძლიერებულად ეუფლებიან უცხო ენებს (ინგლისური, გერმანული, რუსული, ბერძნული. შესაძლოა - იაპონური, ფრანგული), რელიგიის ისტორიას, კატეხიზმოს, გალობას, სუცურს, ეკლესიის ისტორიას, ოქრომკედს, ქართულ ცეკვას, სრიდოლს, ჭადრაკს, მუშაობს მუსიკალური სტუდია...

სასწავლო პროგრამა მოიცავს 12 წლიან ციკლს (აქვე ფუნქციონირებს მოსამზადებელი განყოფილება 5 წლიანათვის), სწავლების მესამე საფეხურიდან (მე-11, მე-12, კლასები) გათვალისწინებულია სპეციალიზაცია ჰუმანიტარული, იურიდიულ-ეკონომიკური მიმართულებით.

და რაც მთავარია, სკოლა-ლიცეუმი საპატრიარქოსა და განათლების სამინისტროს დაქვემდებარებაშია. ლიცეუმს ღირქეტოვით, ქ-ნ ია ბაგრატიონ-მუხრანელთან ერთად პატრონაჟს უწყევს მიხეილ ტვერელის სასწავლებლის ტაძრის წინამძღვარი მამა ალექსანდრე (ჩახვაშვილი), მოსწავლეთა სწავლა-აღზრდის ურთულესი პროცესი წარმართება მართლმადიდებელი ეკლესიის, ეროვნული ტრადიციების, ღირსების, ზნეობის, ცოდნის განვითარება-გადრმაგების საფუძველზე. ჩვენთან უთუოდ შეძლებთ თქვენი ნიჭის გამოვლენას და საკუთარი პოტენციალის მაქსიმალურად რეალიზაციას.

დავპირიანეთ, გალითი!

**მისამართი: პეკინის №44, III სართული,
ტელ: 51-40-37 (სკოლა-ლიცეუმი)
მომ: 899 42 30 11; 36 12 58 877 41 44 55;
62 43 55. 899 63 22 02; 64 75 91
www.bagrationi-liceum.ge**

„თქვენ წინაშე ჩვენი ბავშვების შემოქმედება – გულწრფელი და ამაღლებული, მათი ფიქრი, სევდა, სიხარული, ოცნება, გამოვლინებული ჩვენი პედაგოგ-აღმზრდელების მიერ...“

ია ბაგრატიონ-ჭუსრანელი,

ნიკო ბაგრატიონის სახელობის სკოლა-ლიცეუმის დამფუძნებელი

მე ვარ ბეჭა ჯაყელი

მე ვარ ბეჭა ჯაყელი. ქართველი ვაჟკაცი უნდა ვა-
ვიზარდო. ის, რომ ნიკო ბაგრატიონის სახ. თავადაზ-
ნაურთა სკოლა-ლიცეუმში ვსწავლობ, ჩემი მშობლე-
ბის დამსახურებაა, რადგან მათ სურდათ მართლმადი-
დებლურ სკოლაში მესწავლა. ჩვენი ღირებულების მე-
ცადინეობით უამრავ საინტერესო ადამიანს და საზო-
გადო მოღვაწეს ვვხვდებით. ერთი ასეთი შეხვედრა იყო
ჩვენს პატრიარქთან, უწმინდეს და უნეტარეს ილია II-
სთან, რომელიც ჩემი გულიდან არასოდეს ამოვა.

ღმერთმა დალოცოს!

ჩემი მოძღვარი არის კეთილი, მოსიყვარულე,
მშვიდი და წმინდა ადამიანი. იგი მაძლევს კეთილ
რჩევას. ცდილობს, ცუდ გზაზე არ დავდე. მოძღვა-
რი მასწავლის მიყვარდეს უფალი და პატივი ვცე
სიწმინდეებს. ექსკურსიაზე ყოფნის დროს ჩემი
მოძღვარი გვიყვება ტაძრის ისტორიას, გვიხსნის
ყველაფერს, რასაც ვერ გავიგებთ. იგი გვიტარებს
საოცრად საინტერესო გაკვეთილებს და ყოველ კვი-
რა დღეს მიგვაახლებს ქრისტეს სისხლსა და
ხორცს.

ღმერთმა დალოცოს ჩემი მოძღვარი.

მარიამ მალრაძე.

ჩემი მასწავლებელი

ჩემი მასწავლებელი სითბოთი გამოირჩევა, ის
მოსწავლეებს სიყვარულს, ცოდნას და კეთილად
ცხოვრებას ასწავლის. მასწავლებელი ხანდახან ბრა-
ზიანია, მაგრამ იმედს არასდროს გვაკარგინებს. ის
ურჩევს, სიხილს ბავშვს, რომ აუცილებლად ისწა-
ვლოს.

ზოგჯერ მასწავლებელი გაკვეთილისგან განსხვავ-
ებულ თემებზეც გვესაუბრება, გვირჩევს, გვარიგებს,
გვაყოლინებს როგორ გავატარეთ საშობაო თუ საად-
ღმოძი არდადეგები.

დავით ბერაძე

ნაირფარებით ნაქარბი...

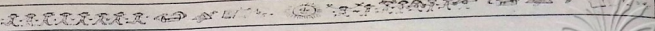
ჩემი სამშობლო მდიდარია ტყეებით, მდინარეებით,
ველ-მინდვრებით. ტყეში ბევრი ცხოველი და ლამა-
ზი ფრინველია. მე მიხარია, რომ საქართველოში
ვცხოვრობ. აქ ხომ უამრავი დიდებული ეკლესია-მო-
ნასტერია. მათი მადლი ჰფარავდეს ჩემს სამშობლოს!
ლევან გორგაძე

იპოვნული და სულიერი ფასეულობანი

ჩემს სამშობლოს საოცარ ქვეყანას ვეძახი, საო-
ცარს თავის ისტორიით, კულტურით, ძირძველი
ტრადიციებით, როცა პირველად გავიგე, რატომ ეწა-
მა ქეთევან დედოფალი, რატომ დაჰქონდა დავით მე-
ფეს ბრძოლაში ფსალმუნის, რატომ დაარქვეს დიმიტ-
რის თავდადებული, მიხვდი, რომ მართლმადიდებ-
ლობა უფრო მეტს გვაავალებს, ვიდრე მხოლოდ ეკ-
ლესიაში სიარულია...

ვიცი, რის ფასად უჯდებოდათ ჩემი ქვეყნის შვი-
ლებს საქართველოს დაცვა, სიწმინდეთა გადარჩენა,
მედგრად დგომა რწმენისა და სამშობლოს სადარა-
ჯოზე. ვხვდები, რატომ განიცდით თქვენ, უფროსე-
ბი, ასე მტკივნეულად ქართული ენისა და ისტორი-
ის უგულვებელყოფის მცდელობას, არამართლმადი-
დებლურ ყოფას, ტრადიციათა მიმართ გულგრილო-
ბას. ვხვდები, რადგან ქართველი ვარ და ქართულ
ტრადიციებზე მზრდიან ღედა და მამა.

ნინო ხეხნიაშვილი

მოდო, მსოფლიო შეიკრიბაო!

გამაგლონია

სისკეპოია ინფინია 9 წლისა

6 წლის იყო მარკო ჩალასანი, როდესაც „მაიკროსოფტის“ ყველაზე ახალგაზრდა სერტიფიცირებული სისტემური ადმინისტრატორი გახდა. ბიჭუნამ 8 წლის ასაკში მიიღო „მაიკროსოფტის“ პროფესიონალის სერტიფიკატი, ერთი წლის შემდეგ კი წარმატებით ჩააბარა გამოცდა და სისტემური ინჟინრის წოდება მიიღო. ამჟამად 9 წლის მარკო თავის სკოლაში კომპიუტერის საფუძვლებს ასწავლის, მის განკარგულებაშია კომპიუტერული კლასი 15 სამუშაო სადგურით, რომელიც მას ქვეყნის განათლების სამინისტრომ გადასცა. ბიჭუნა მონიტორთან დღე-ღამეში საშუალოდ 4 საათს ატარებს, ზოგჯერ კი 10 საათსაც. მარკოს მამაც ქსელური ტექნოლოგიების სპეციალისტია.

გოლიმია

ნოლიმანი იუნსაკლის მწებრეკეპი

ბოლიონის დედაქალაქ ლა-პასის ქუჩებში უამრავი პატარა ბიჭი ფეხსაცმელების წმენდით მოულოდნელ ცოტაოდნე ფულს, მაგრამ რადგან ეს ხელობა არაპრესტიჟულად ითვლება, ბიჭები „განგსტერული“ ნიღბებით მუშაობას ამჯობობენ, რათა ნაცნობ-მეგობრებმა არ იცნონ. ამ მოზარდებს ყოველივეს თან დაჰქონ ხის ყუთები, რომლებშიც ჯავარისები და საცხები უწყევიათ. რადგან ბოლივიელებისთვის ფეხსაცმელების ქუჩაში გაწმენდა ისეთივე ჩვეულებრივი რამაა, როგორც გახუთის ყიდვა, ამიტომაც პატარა მწმენდავებს სამუშაო უღელავდ აქვთ და მათი რიცხვიც საკმაოდ დიდია.

პერუ

ჰონჩო ავაკას მაცყოსკან იუსოკეპი

როდესაც ლამებისა და აქლემების მონათესავე ამ სიმპათიური და უწყინარი ცხოველის, ალპაკას პარსვის დრო დგება, ბევრი ფერმერის შვილები სკოლასაც კი აცდენენ ამ საქმეში მშობლებს რომ დაეხმარონ. ალპაკას მატყლით პერუელები ქსოვენ საბნებს, სეიტრებს და პონჩოებს, რომლითაც მათი სამშობლო მთელ მსოფლიოშია განთქმული.

პანამა

ცანის სადრესანაილორ მოხაკეპა

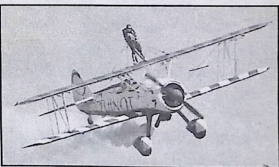

დღესასწაულებისთვის რომ ემზადებიან, პანამის ჩრდილოეთში მცხოვრები ემპერის ტომის ინდიელები დიდიან-პატარიანად, ტანს იხატავენ, 13 წლის ელისო სწორედ ამ ხელობის ოსტატია და თანატოლების დიდ ნაწილსაც სწორედ ის უღამაზებს სხეულს ლურჯი ფერის საღებავით გამოყვანილი სხედასხვა ნახვებით. იგუას მკვახე ნაყოფისგან მიღებული ეს საღებავი ათ დღეს ძლებს, მერე კი ზუნდება და საერთოდ ქრება, მანამდე კი რამდენიც არ უნდა ეცადო, მაინც ვერ მოიცილებ.

დიდი ბრიტანეთი

ნოთი ნოთი თეთომთქინაყის თქითაზე

8 წლის ინგლისელმა ბიჭუნამ თავიერ ბრიუერმა ხუთი წუთი იფრინა ბიპლანის ზედა ფრთაზე 300 მეტრის სიმაღლეზე. საპაერო აკრობატიკის ამ სახეობას Wing walking („ფრთაზე სიარული“) ჰქვია. თვითმფრინავის შტურვალთან თათვირის პაპა, პილოტი ვიკი ნორმანი იჯდა. პაპა ბედნიერი იყო, რომ მისი შვილიმეფილი არ შეშინდა და სათაში 160 კილომეტრის სიჩქარით მოძრავე თვითმფრინავის ფრთაზე იფრინა. თავად ბიჭუნა კი გამოტყდა, რომ ცოტათი მაინც ეშინოდა, მას ხომ პარაშუტიც არ ჰქონდა. „მაგრამ სტარტის წინ სულ ვიფიქრებდი ჩემთვის შიშო, აბა, მოუსვი-მთქი“ – აღიარა თათვიერმა, როცა მისაზე დაეშვა. ამერიიდან თათვიერ ბრიუერი რეკორდსმენად ითვლება – ის ხომ ამ ტრიუკის ყველაზე ახალგაზრდა შემსრულებელია (უწინდელი რეკორდსმენი ვაი მკისონი 11 წლისაა)

რატოა

შაფხობთ ასე?

ეს აქლავი ხვალ თქვენ წინას დაიჩოქებს – ეს უბედურება თქვენც შეგემოხვევათ. როცა ტვირთი უნდა აჰკიდონ ან ჩამოხსნან, აქლემს ანიშნებენ და ისიც დაიჩოქებს. აქედან გამომდინარეობს ეს გამოთქმაც, რომელიც მძიმე საქმის გაკეთების მისანიშნებლად იხმარება.

ერთხელ ჩვენთანას მოვა წვიმა – ერთხელ ჩვენც გაგვიღიშებს ბედი, ჩვენც დაგვიღებება კარგი დღე. გვალვის დროს წვიმა სანატრელია ხოლმე, ამიტომ გვალვაში წვიმის მოსვლა სოფლის მეურნეობაში მეტად სასურველ მოვლენად ითვლება.

ერთი ქორწილის ხალხი – ბევრი, დიდძალი ხალხი. ჩვენში ასეა მიღებული, ქორწილში, ისე როგორც ტირილში, დიდძალი ხალხი იყრის ხოლმე თავს და ამიტომაც ეს გამოთქმა შეკრებილი ხალხის სიმრავლის აღმნიშვნელი გახდა.

სულის ბაყიდვა – უსაშინლესი ბოროტების ჩადენა.

სუფრა კოჭლოხს – საქმე ცუდად მიდის, უხალი-სოდ კეთდება. იტყვიან მაშინაც, როცა სუფრაზე მარტილი არ არის.

სხვა მზემ დამქრა – კარგი ბედ-იღბალი დამყვა.

საითქან წვიმდაო? – სად დაგილევია, სად დამთვრალხარო? – დაცინვით ჰკითხავენ ნასვამ კაცს.

საქართანო სადღებრძელო – ჭამა-სმის დასრულების, სტუმარ-მასპინძლის გამოთხოვების დასაღვეო ბოლო სადღევრძელო.

დოღრიალა – ვინც საიდუმლოს შენახვა არ იცის; ღრიალა, მყვირალა.

ვატნი – მამალი თხა.

ვაჩა – დაბერებული თხა.

ვასაპა – ხის პატარა ბაყაყი.

ვიზინდარა – საქმისთვის უცხო, შემთხვევითი, არაფრის მაქნისი ადამიანი.

ლუფხი – წყალში გახსნილი ფქვილი, ქაჭო; ლუდისა და არყის ნახადი ფაფისებური მასა, რომელსაც საქონლის საკვებად ხმარობენ.

გუდურა – ერთი შეკვრა წვრილი შეშა, ფიჩხი.

ბრკნეშული – ვჯალოქარი, კუდიანი; გადატანითი მნიშვნელობით – მოძხობლაგი.

აპიდო – ვაზის მოკლედ აჭრილი წვეილმტევენიანი რქა.

პვირაპალი – კვირადღის წინა საღამო, შაბათ საღამო.

გარემოს ექიმი-კოსმეტოლოგი ლამარა ცუცქერიძე

გირჩევთ ექიმი-კოსმეტოლოგი ლამარა ცუცქერიძე

უმაღლესი კოსმეტოლოგი ქალმაცვნი ლამარა ცუცქერიძე მზაბრტყ თათბის დი- დი მუგმზარია. მან დაათუბნა ესპარანტოს ჯლუმი „თლოთ“ და საქართულაში ერთადერთი ესპარანტოს მუჭრუმი, თითქმის სამი ათეული წლის განმავლომანში სარულიად უსაყიდლოდ ასწავლიდა მავშუქს ამ საყრთაშობრის უნას, სიმურტრბს, ცუკუქს, იმავდრთლოად ჯი ჭუმმარბრტყ თასეულთბუნს, სიუთისა და სიყვარულის მადლსაც ამბარბრბდა. სწორედ მავშუქმთან მუგმბრბმისთვის, მათი აღბრბა-განათ- ლუმის საყმეში მუგანბლი დიდი წჳლილისთვის აქვს მას მინიჭრული უმაღლესი კაცვლბრბის მასწავლუმის ბრბრბა, გვგუამუვილის სასელომბის პრბმბა, ღირსეზბის ბრბრბი და ეადრე მრავალი ტვიტული და წბდუნა.

თქვენდამი სიყვარულს, თქვენზე ბრბუნვას ქალმაცვნი ლამარა, ბრბულიც ცყ- ლათუბრბთან ერთად ჩყენი აქურნალის უბნულტანტვიც აბის, ამჯრბრბ იმ ჯოლით ბრჩყრბით გამბსაცავს, ბრბლუმიც გავანასტუმბა-გალამაბრბამში, ამას თუ იმ ჯამბ- ლოქისბგან გათავისუფლბამში და აბრტი განწლბმის მუქმნამში დაესმარბმა გვგფ- ბრბს.

დამთავნბუბით, რომ საზბის კანი სი- ლამაზბის ერთ-ერთი ბირთიადი კომპონენ- ტია, ადამიანს რომ შეხედავი, თვალში უშბლ მბის კარგი თუ ცუდი საზბის კანი გეცქმბთ. დარწმუნებული ვარ, რომ არა ერთ თქვენგანს აწუხებს ლაკბისბგან, ფე- რმბმუქმუღბისბგან, გამონაყარბისგან ან ჭორფლისბგან, სიმშრალბისგან ან ჭარბი ცხმბბანობისგან დაუშნობეული საზბის კანი, ამბრბმაც სწორედ კანბის გამწმუნდ რამდენიმე სასულგუბს შემგთავაზებთ.

ოსნარბუნბის ნახარშში დასველებული ბამ- ბბის ტბამბუნბი.

თუ გინდათ სწრაფად ვალამაზებო...

1 ბანანი ვაკვლიტეთ და სახესა და ცვლზე წარსეთი. 20 წუთის შემდეგ ბამ- ბბის ტბამბით ჩამობანეთ და მკვებავი წარსეთი.

3 სუფრბის კოვბი ასკილი დააქუცმა- ცეთ, დაასბთი 2 ჩაბს ჭიჭა მღლდარე წყა- ლი და ადლები 10 წუთი. ნახარში ასე დატლები 1 ლამე, მერე კი ვადაწურეთ. მიღებული ნახარში ყოველდღე დამზა- ლე გამათურებელი ნიღბი, ამბსთვის კი 1 დესერტბის კოვზ „პერკულესის“ ფაფას დაასბთი ასკილის ნაყენი, მიღებული მასა წარსეთი სახებზე და 20 წუთი გაიჩრეთ.

მას შემდეგ რაც სახეს თბლი წყლით ჩა- მობანბთ, მკვებავი წარსეთი. ამ ნიღბის გა- კეთბა ყოველდღე შეგიბლიათ.

თუ თბა გცივიბთ ან ქრტლი გაგიბნ- დლო...

დამაზბელი ასეთი ნახბავი: ერთი სუფ- რბის კოვბი ლიმონბის წყენი, ამდენზე აღლებს წყენი, ზეთუნბის ზეთი და ერთი კვერცხბის გული აურბეთ და მიღებული მასა თბბს ბბრბებში შებზილეთ. თბა პრ- ბიბთილენბის პარკით შებზილეთ და პირ- სახობით შეკარბით. ასე დამკვბით 2 სა- თი, მერე კი თბს საბავშვო საბნთი ჩამო- ბანეთ, (შამპუნბი არ იბმარბთ) ეს პრ- ცედურა კვირბში ერთხელ ჩაბტარეთ, ვიდრე თბბს ცყენბა და ქრტლიანობა არ შეგიწყდებბა.

შრალი კანბსათვის

1 სუფრბის კოვზ დანაყიდ ბიტნბს ფო- თოლს დაასბთი 1 ჩაბს კოვბი ადლებუ- ლი ცხელი წყალი, გაანრბეთ 20 წუთი, გავილტრეთ, შეინახეთ მომინარბრბულ ან მუმბის ჭურჭლში. გაიწმინდეთ ხილ- მე სახე დილით და საღამობით.

თუ კანი გაგიბზინადლო...

წარსეთი სახებზე 2 სუფრბის კოვბი ბიტნბს წყენბსა და 1 სუფრბის კოვბი გა- ხეხილი კარტოფილის ნახბავი და 10-15 წუთი გაიჩრეთ, მერე კი სახე ბიტნბს წყენით ჩამობანეთ და მკვებავი წარსეთი.

თუ ლაკბბსა და ჭორფლის ბოცილე- ბა გინდათ...

3 სუფრბის კოვბი ახალი რბბსა და 1 სუფრბის კოვბი ჭბჭბის არყბს ნარეკი კან- ში შებზილეთ და მთელი ლამე ასე დი- ბიტლებთ. დილით სახე ჩამოწმინდეთ, ჩა- მობანეთ და კრემი წარსეთი.

თუ ქუთუთობი გიმუჭდებთ...

მეშუმბებულ ქუთუთობებზე 15-20 წუ- თით დაფინეთ მაცივარში გაციებულა

ბუთბუნებო, ეს დიეტა თქვენთვის

საუბზე: 1 ულუფა პერკულესის ფაფა, 1 ცალი გახეხილი ვამლი, 1 ჭიჭა კაკოი. სადღი: 1 ჩაბს ჭიჭა ბულიონი, ზეთ- მოსხმული მობარშული კარტოფილისა და კვერცხბის საღობა. ვანბმბი: 1 ულუფა ბრბიჯის ფაფა, 1 ცალი ვამლი.

კიდევ ერთი დიეტა ბუთბუნებბსთვის:

საუბზე: 1 ჩაბს ჭიჭა რბე. სადღი: 300 გრამი კარტოფილის პი- ურე.

ვანბმბი - 250 გრამი მობარშული კარტოფილისა და 1 ცალი მობარშული ძვერცხბის ზეთმოსხმული საღობა (ზომი- ერი რაოდენობის მარდლითა და ძბრბით).

ეს დიეტა დღეში 500 გრ დავაკლები- ნეთი.

საქართველოს მოძრაობა

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, II კლასი,
ხელმძღვანელი მაცონა ღორთქიფანიძე

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, II კლასი,
ხელმძღვანელი ნონა მაისურაძე

ერის საშვილო ცენტრი

საქართველოს მოძრაობა

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი,
ხელმძღვანელი ედნე ჯედაძე

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი,
ხელმძღვანელი თამარ ბუგიაშვილი

თბილისის №53 საჯარო სკოლა, II კლასი

კლასის
ხელმძღვანელი
ნაცო
ფურცედაძე

ანა
ბატუბანი

ნიკა
გურუშვილი

ლუკა
გვარამია

ვათი
ძაჯიკაშვილი

ლუკა
გურუშვილი

გიორგი
ჭაჭავაძე

ანდრია
თუშია

ლუკა
ჯავახია

ვახი
ჭაჭავაძე

მუტხე
ჭაჭავაძე

გიორგი
ჭაჭავაძე

დავით
ბაგალაშვილი

ედთა
ბიდულაშვილი

ანასტასია
ბესები

ლილი
ბებელიძე

შოთა
ჭაჭავაძე

ნიკა
ჭაჭავაძე

ლილი
ჭაჭავაძე

ელენე
გურუშვილი

სანდრო
მესხია

ქირი
შვილი

ნინო
ნალაშვილი

ზაზა
გვარამია

ელენე
გურუშვილი

კეთევან
გურუშვილი

გიორგი
ჭაჭავაძე

როსტომ
ჭაჭავაძე

ქირი
ჭაჭავაძე

ელენე
გურუშვილი

ნიკა
ჭაჭავაძე

გიორგი
ჭაჭავაძე

ქირი
ჭაჭავაძე

ედთა
გურუშვილი

სანდრო
ჭაჭავაძე

ნინო
ჭაჭავაძე

თამარ
ჭაჭავაძე

ელენე
ჭაჭავაძე

საქართველოს მომავალი

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი
ხელმძღვანელი ციური ბერიძე

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი
ხელმძღვანელი ნანა ახოზაძე

თბილისის №6 პრეგ-ბავშვი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს მომავალი

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი
ხელმძღვანელი ჯული გამყრელიძე

თბილისი, №147 საჯარო სკოლა, I კლასი
ხელმძღვანელი თამარ ცულუმი

ჩვენო საყვარელო გიორგი!
გილოცავთ დაბადების დღეს, იხარე
და შენი ვარგი სწავლით გაახარე
ოჯახი და საქართველო!

ნანა და დარი

ჩატომ ვსვამთა ხლხმინს?

საქართველოს
მთავრობის

როდისმე თუ დაფიქრებულხარო იმაზე, რატომ ანიჭებს ადამიანს სიამოვნებას მუსიკა და ცეკვა? წარმოვიდგინო, როგორ გაგაკვირვებთ მეცნიერთა ბასუნი ამ კითხვაზე. ისინი ირწმუნებიან, რომ სიმღერით, მელოდით, მუსიკის ქვეშ მოძრაობებით მოგვრილი სიხარული ადამიანებს სისხლში გვაქვს, ჩვენ ამით ვიბადლებით. თუ რაიმე ცეცხლოვან პიტს ჩაურთავთ, ჩვილი უკვე ცხრა თვისა რიტმულად იქნეს ხელ-ფეხს, ყოველგვარი წინასწარ სწავლების გარეშე.

იმის გასაგებად, თუ რატომ ხდება ასე, შორეულ წარსულს უნდა მივმართოთ. მაშინ ჩვენს წინაპრებს საერთო ენა არ ჰქონიათ და ალბათ არააც ბგერებს გამოისცემდნენ, ბურღუნუნდნენ ან ბუტბუტუნდნენ და ისე ავებნებდნენ ერთმანეთს. ვითქვით, მონადირეთა ვკუფი ტყეში მიდის, ისინი ერთმანეთს ეხმიანებიან, თითოეულმა იცის, რომ მარ-

ბით, წინაპრები ასე იშვითად ერთობოდნენ. ცეკვა უწინარეს ყოვლისა, რიტუალი იყო, რომელსაც გარკვეული მიზანი ჰქონდა. მაგალითად, სხეულის რიტმული მოძრაობებით ღმერთებისა და სულეებისადმი აღვლენილი თხოვნა წვიმის მოვლენის, კარგი ნადირობის, ბრძოლაში გამარჯვების ან ჯანმრთელობის შესახებ.

ზოგ ხალხში ამგვარი ტრადიციები დღესაც არსებობს. მაგალითად, როდესაც ამერიკის ნიუ-მექსიკოს შტატში, სანტ-კლარას ხეობაში „ბატების დღესასწაულს“ ზემოთენ, სოლიდური ადამიანები-ექიმებიც, ადოქატებიც და პროფესორებიც კი ძველებურ კოსტუმებს იცვამენ და როგორც მათი წინაპრების თაობები, დაფაფების ხმაზე ფეხების ბაკუნით უვლიან წრებს, შეიძლება გარეშე მაყურებელს ეს უცნაურად და სასაცილოდაც კი მოეჩვენოს, ისევე როგორც ახალი ზელანდიის რაგბისტთა ეროვნული ნაკრების გამოსვლა. ყოველი თამაშის წინ ეს სპორტსმენები მათი ხალხის საომარ ცეკვას ასრულებენ და ბოროტი შვერითა და გამოყოფილი ვნით მოწინააღმდეგის დაშინებას ცდილობენ.

ნეტავ მართლა თუ შეიძლება მტრის ცეკვით დაშინება? რა თქმა უნდა! შენ მოწინააღმდეგეს საკუთარ მიწილობასა და ძალას უჩვენებ, ისე რომ მოწინააღმდეგე მართლა შინდება. დიდ ამერიკულ ქალაქებში ჯერ კიდევ 30 წლის წინ დაიწვეს ურთიერთობის გარკვევა არა დანიით, არამედ ცეკვების საშუალებით. იმარჯვეს ის, ვინ ყველაზე

რთულ მოძრაობებს მოიგონებს, შესარულებს და ყველაზე დიდხანს გაძლებს, შენ კი თავად უნდა გაარკვიო, რომელი ცეკვა შეგეყვება, რომელი მოგიხდება, შეგიძლია მაგალითად, სპეციალურ სკოლაში იარო და ვეროპული ან ლათინური ამერიკის ცეკვები ისწავლო - ვალსი, ტანგო, ფოქსტროტი, სამბა და სხვა, თუმცა შეგიძლია ქართული ცეკვის ხელოვნება დაეუფლო, თუ არადა, უბრალოდ კლიბების ყურებისას მოცეკვავეთა მოძრაობებს აჰყვი და ასე ისიამოვნე.

პიპ-პიპის მოძრაობებს ყველა ვერ შესარულებს, პიპ-პიპებებს უკვართ შეჯიბრებების მოწყობა, რომლის დროსაც მაყურებელი თავის ვარსკვლავს ირჩევს.

ბრეიკი აკრობატიკისა და პანტომიმის ელემენტებს აერთიანებს. განასხვავებენ ქვედა (ძალისმიერი ვარჯიშებითა და იატაკზე ტრიალით) და ზედა (ძალასტიკასა და მუსიკის გრძობაზე დამყარებული) ბრეიკ დანსს.

შორიდან კაპოეირა (საბრძოლო ხელოვნების სახეობა) ძალიან ღამაზ და რთულ ცეკვას ჰგავს. ამიტომაც კაპოეირები ყოველთვის მონაწილეობენ ტრადიციულ ბრაზილიურ კარნავალებში.

ტო არ არის და ეს მას ახარებს და თავდაჯერებულობას მატებს. წიორედ ასეთი კარგი გრძნობების გამოწვევები ბგერითა და ხმებით იყო თანამედროვე მუსიკის წინამძღობელი. ეს შვერბნებები ტენიში იბადება. იქ მუსიკის ხმაზე ხდება იმ ნივთიერების გამოთავისუფლება, რომელიც ჩვენს კარგ განწყობას უზრუნველყოფს: ტანში ჟროანტელი გვივლის, გულისცემა გვიჩქარდება. ხოლო თუ ასეთ „მაგარ“ მელოდიას აფეხებით კიდევ და მოძრაობას დაეიწყებთ, სასიამოვნო შვერბნებები კიდევ უფრო გავეტილიერდება. ამაზე მეტყველებს, მაგალითად, მეული ეგვიპტის კედლის მხატვრობა. ინდუსტრებს კი სწამთ, რომ ღმერთმა შივამ სამყარო თავისი ცეკვით შექმნა და თან ადამიანებს ცეკვა ასწავლა. მაგრამ ჩვენგან განსხვავ-

ნები მათი ხალხის საომარ ცეკვას ასრულებენ და ბოროტი შვერითა და გამოყოფილი ვნით მოწინააღმდეგის დაშინებას ცდილობენ.

ნეტავ მართლა თუ შეიძლება მტრის ცეკვით დაშინება? რა თქმა უნდა! შენ მოწინააღმდეგეს საკუთარ მიწილობასა და ძალას უჩვენებ, ისე რომ მოწინააღმდეგე მართლა შინდება. დიდ ამერიკულ ქალაქებში ჯერ კიდევ 30 წლის წინ დაიწვეს ურთიერთობის გარკვევა არა დანიით, არამედ ცეკვების საშუალებით. იმარჯვეს ის, ვინ ყველაზე

პატარავთა შვიკვით

იბუხების სამმართველო მფლობელობაში გადავიდა, ხოლო მის გამგელ კერა მაისურაძე დანიშნა.

სამამული ომის წლებში ბაღში საღვლაბისო (ინტერნატული) ჯგუფები გაიხსნა, სადაც ადგილობრივ პატარებთან ერთად, რუსეთიდან, კერძოდ, მოსკოვიდან, ლენინგრადიდან და ყირიმიდან ევაკირებული ბავშვებიც იყვნენ. ამ პერიოდში ბაღში მუშაობდნენ ისეთი გამოჩენილი პედაგოგები, როგორებიც იყვნენ ოლია კაჭახიძე, შურა ქაჯაია, ვენერა ქობალია და თინა ხომასურიძე.

თბილისის 26-ე საბავშვო ბაღი 1928 გაიხსნა და თავდაპირველად აქ ორი ჯგუფი ფიქვია. ბაღი მალევე დაახურა და 1932 წელს გაიხსნა ოთხი საღამომზრდელი ჯგუფი. ბაღს ხელმძღვანელობდა მარიამ ღვინტი. 1938 წელს საბავშვო ბაღი ტრამპეია-ტროლუ-

სული კანონის საფუძველზე 26-ე ბაღს მებზობლად მდებარე მე-6 ბავა შუერთდა და მას შემდეგ ეს სკოლაშედილი აღზრდის დაწესებულება №6 ბავა-ბაღად იწოდება. წლების განმავლობაში ბავა-ბაღს დიდ დახმარებას უწევდნენ საშეფლო ორგანიზაციები - ტრამპეია-ტრო-

ლეიბუხების სამმართველო და კინოსტუდია „ქართული ფილმი“, 1961 წელს ბაღს ჩაუტარდა კაპიტალური რემონტი, ეზოში თითოეული ჯგუფისათვის დამონტაჟდა პატარა სათამაშო სახეობი, კოლიერები ცხოველებისთვის და ფანატურები, ყველა ჯგუფს ცალცალკე გამოყოფილი ჰქონდა საბოსტნენ ნაკეთი და სადილი პატარებისთვის თითქმის მთლიანად მათივე ხელით მოყვანილი ბოსტნეულით შზადდებოდა. მე-6 ბავა-ბაღი, როგორც ერთ-ერთი საუკეთესო, ქ. თბილისის მასწავლებელთა დახელოვნების ბაზად იქცა, აქ პედაგოგიურ პრაქტიკას გადიოდნენ ო. გოგებაშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური სასწავლებლის სტუდენტები, ასევე სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის სტუდენტები. პრაქტიკას ხელმძღვანელობდნენ სკოლაშედილი აღზრდის გამოცდილი მუშაკები: თამარ გელაშვილი, მარიამ ხელაშვილი, ქეთევან კაკუშაძე, ლიზიკო ხუხუნი, ლევა მაჭავარიანი, ეიერ ცხომელიძე და სხვები. ბავა-ბაღის დირექტორმა, კერა მაისურაძემ ვარშემო შემოიკრიბა შესანიშნავი აღმზრდელები: ქეთო კიქაძე, შურა სტეფანაძე, ნინო ფონიჭუა, ქეთო მღვიანა, ანო რაინაული, ლ. მამასახლისი, ნანა დვედარიანი, ნუნუ მიქაძე,

ეთერი ლომაია, ფონა გოგუაძე, მეთო-
დიანი ნინო მაჭარაშვილი, ლოგოპედე-
ბი - შიბა ფურტყარაძე და ნინო ჭყვი-
ძე, ცნობილი მუსიკის მასწავლებლები
ჯანდღერი და ქ. დგუაძე. ქალბატონ
ვერას ძალისხმევით ბაღისთვის დაბა
წინეთში აშენდა ავარაკი, ათი წლის
განმავლობაში აკავერდნენ აქ განმრთე-
ლობას ბაგა-ბაღის აღსაზრდელები. მაგ-
რამ შემდეგ ავარაკი ბაღს ჩამოართვეს,
ჯერ გამკვირვება გადისცეს, შემდეგ ქა-
ლაქის მასწარებელი, საბოლოოდ კი
რამდენიმე პატრონის ხელში ავარაკი
გაპარტახნდა. ერთხანს ბაღში მუსიკის
მასწავლებლად მუშაობდა ცნობილი
მომღერალი თამარ ჭოხონელიძე, ბაღის
ხშირი სტუმრები იყვნენ იოსებ ნინეშ-
ვილი, მურმან ლებანიძე.

მე-6 ბაგა-ბაღში აღიზარდნენ ცნო-
ბილი მომღერლები მერი ნაკაშიძე, ვახ-
ტანგ ვაშენმაძე, ნაირა კალენიძე, მსა-
ხიობა ლია ელიავა, აკადემიკოსი ნელი
ჩაფიძე, დოცენტი ზურა ჩაფიძე, პრო-
ფესორი დ. საყვარელიძე, ოკულისტი
მედეა სიმონიუკოვი, სპორტის ოსტა-
ტობის კანდიდატი ცურავაშვილი თ. მიქაძე,
ქალთა ფეხბურთის პირველი წარმო-
მადგენელი და პირველი მსაჯი ი. მიქა-
ძე, რუსთავეის ფსიქონევროლოგიური
დაბასნერის მთავარი ექიმი, ღირსების
ორდენის კავალერი მ. ვაშაძე, რეს-
პუბლიკის მთავარი ტოქსიკოლოგი
პროფესორი, აკადემიკოსი კ. კაციტაძე,
სხვადასხვა დროს ბაგა-ბაღს ხელმძღ-
ვანელობდნენ ლალი მკვლდიმედი.

რუსუდან რატინი. ბოლო დროს მე-
6 ბაგა-ბაღში ბევრი სასიკეთო ცვლილება
მოხდა.

2007 წელს სკოლაშემდგომი დაწვე-
ბულებების რეფორმის შემდეგ მერიისა
და ძველი თბილისის რაიონის გამგეო-
ბის თანადგომით ბაღი კაპიტალურად
გარემონტდა.

ბაგა-ბაღის სასწავლო პროგრამა
აგებულია თემატური სწავლების პრინ-
ციპზე. სასწავლო პროცესში ხდება
ლიტერატურის, მათემატიკის, მეცნიე-
რებისა და შემოქმედებითი აქტივობების
(ხატვა, ძეგწვა, სიმღერა და ა.შ.) ჩარ-
თვა სხვადასხვა თემების დამუშავებო-
ბის (მაგ. აღმავლის ორგანიზმი, ტრან-
სპორტი, მუსიკალური ინსტრუმენტები
და ა.შ.). ბაღის მიზანია, ადრეულ ასაკ-
ში ბავშვის განვითარების სტანდარტე-
ბის დოკუმენტში წარმოდგენილი სფე-
როების შესაბამისად, ბავშვის მიერ
კონკრეტული ცოდნის, უნარებისა და
დამოკიდებულებების შექმნა. ჩვენი ბა-
ღის პროგრამა სტანდარტების დოკუ-
მენტების შესაბამისად მოიცავს ხუთ
სფეროს, ესენია: განმრთობლობა და ფი-
ზიკური განვითარება, სოციალურ-ემო-
ციური განვითარება, შემოქმედებითი გან-
ვითარება, მეტყველების განვითარება
და სწავლისათვის მიდგომა.

თემების მიხედვით დაყოფილი
პროგრამის კონკრეტულ აქტივობაში
განსაზღვრულია ის შედეგები, რომლე-
ბიც გულისხმობს ბავშვის განვითარება-
ში დასახულ მიზანს.

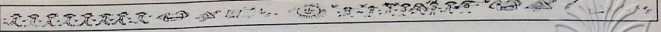
პროგრამის თემების შესაბამისად
ჩვენი ბაღის ბავშვებს ვთავაზობთ სამუ-
შაო ფურცლებს, რათა ბავშვები მიეჩ-
ვიონ ლოგიკური დაკავლებების შესრუ-
ლებას და განვითარონ ნატიფი მითო-
რია.

პროგრამა ითვალისწინებს ბავშვის
მუშაობას როგორც ბაღში, ასევე თემე-
ბის შესაბამისად ბაღის გარეთ ვასე-
ლებს. ჩვენი ბაღის ბავშვები უკვე იყ-
ვნენ ქორეოგრაფიულ სასწავლებელში,
ყინულის მოედანზე, თოჯინების მუზე-
უმში, სახანძრო მუზეუმში, ეთნოგრა-
ფიულ მუზეუმში, ხალხური რეწვის
მუზეუმში და ა.შ. თემების დამუშავებო-
ბის ჩვენ აქტიურად ვიყენებთ ადამი-
ანურ რესურსებს, მაგალითად, სტუმრად
გვყავდა მოწვეული: მონადირე, მკვანა-
ხე, ხალხური რეწვის ოსტატი, დურგა-
ლი, მსახიობი, ისტორიკოსი, ვეოგრა-
ფი, ეკოლოგი, საპატრულო პოლიციის
თანამშრომლები.

ბაღის პროგრამის მიხედვით და ბავ-
შვების ინტერესების შესაბამისად წე-
ლიწარმოებულ რამდენჯერმე უმცროსი, სა-
შუალო და უფროსი ჯგუფებით მუშაო-
ბენ პროექტებზე, რომელთა დასრულე-
ბის შემდეგ ტარდება პრეზენტაცია.
შშობილებსა და სხვა მოწვეულ სტუმ-
რებს ბავშვები საკუთარ ნამუშევრებს
აცნობენ და დამზადების ტექნოლოგია-
ზე ეხსებებიან.

თამარ პაპრაძე,
თბილისის მე-6
ბაგა-ბაღის დირექტორი

იდეალური ხმა

წიკ-ტაკ, წიკ-ტაკ, წიკ-ტაკ... სამარისებურ სიჩუმეში მხოლოდ საათის ხმა ესმის, წვეს მინდორზე გაუნძრევლად და შეპყრუებულ ცას, რომელიც ანდის მოუვლია, არც მთავრე მოჩანს უსაზღვრო ცაზე, არც ვარსკვლავები. მოპირველ ცას ციური მნათობები, მოპირველ და დატოვებს ასე გაქურდული, დამსგავსეს ასე სარკოვანს, იმ სარკოვანს, სადაც სინათლის სხევი ვერ აღწევს და უკერი სიბნელი მჭიმვარებს.

წვეს და შეპყრებს ცას, მაგრამ ეს მართლა ცაა თუ სამარეა. იქნებ მას არ სურს, დაეჯეროს, რომ მოკვდა, წაივია ამ მოულოდნელობებით აღსაყვ ქვეყნიდან... არაფერი ახსოვს, მისი მესხიერება დაინდელა. არ ახსოვს ვინ იყო, რატომ არის ახლა აქ. ვერც იმას იჯერებს, რომ მარტია, სულ მარტო.

უცებ ყველაფერი ახსენდება, ახსენდება და თვალბინან უნებლიე ცრემლი ჩამოუვარდება. ახსენდება მშინი დღე, რომელიც საცარლო ადამიანთან ერთად გაატარა. ახსენდება ის წამები, რომლებმაც ამდენი სისარული მჭირა. ახსენდება ღამე, ცა, ვარსკვლავები, მთავრე და ის იდეალური ხმა, კვლავ ესმის წიკ-ტაკ, წიკ-ტაკ, წიკ-ტაკ.

სათია... სიცოცხლის დროის სათია... უკვირს, ვერ ხვდება, რატომ ესმის სულ მუდამ ის ხმა. უცებ ხმა წყდება, სინდელეც ქრება და თეთრი სინათლე იბადება. ჩნდება სინათლე გვირაბის ბოლოს. აქ უკვე ხვდება, რაც ხდება მის თავს. ახლა სხვა რაზე ფიქრობს, სინათლისკენ წავივლს, თუ კვლავ სამარეში, ბნელი ცის ქვეშ დაბრუნდეს. სინათლეს ირჩევს, რადგან სინათლის ემშინა. სინათლისკენ მიდის და ნელ-ნელა იმალება.

მეორე დღეს გაზოგონი დაიბეჭდა:
„თბილისის ვარეუბანში გოგონამ თავი მოიკლა. მიზეზი უცნობია, ექიმებმა სცადეს გოგონას გადარჩენა, მაგრამ ამაოდ, იგი გარდაიცვალა“.

განმარტებული ამავე მალევე მიქნარდა, ცოტა ხანში გოგონა აღარავის ახსოვდა.

ხმა კი კვლავ ისმოდა: წიკ-ტაკ, წიკ-ტაკ... წიკ-ტაკ...
პატარა პალატონი

ქართული სიმღერა

შე ქართული ხალხური სიმღერები და საერთოდ, ქართული სიმღერები ძალიან მიყვარს, თითქოს სხვა არც მინტერესებს.

შე.
ასე უარობოდნენ გიორგი და მისი მეგობარი. ამ ღალატარაში რომ იყვნენ, სხვა ბიჭებიც შეშოუერთდნენ. ისინი ამტკიცებდნენ, რომ ახლანდელ დროში ქართულ სიმღერებზე ღალატარა ზემოტყია. საჭიროა როკი, რეზი, ჯაზი და ა.შ. რაც შეიძლება მეტი მოძრაობა. ამაზე ჩხუბიც მოუვიდათ. გიორგიმ უცებ მუშტი მიიწინა, მოქუთული მუშტი ერთ-ერთ ბიჭს მოხვდა, ის წაიქცა, თავი ქვაზე დაარტყა და ადვალზევე გარდაიცვალა.

გამომიძახეს სასწრაფოდ პოლიცია. გიორგი არ გაქცეულა, ყველაფერი აღიარა, არ დააპატიმრეს. განზრახ მკვლელობაში არ ჩაუვლოვს, თანაც არასრულწლოვანი იყო.

გიორგი გაიზარდა, კარგი მომღერალი დავდა. შეშველ ხალ-

ხური სიმღერების ანსამბლის ხელმძღვანელი გახდა. ეს ამავე კი არ დავიწყებია. სულ იმას ფიქრობდა, რომ არ უნდა ეჩხუბა. „მე ხომ ეს არ მინდოდა, მხოლოდ იმას ვამტკიცებდი, რომ ქართული სიმღერა სულ სხვაა, ნუთუ ამისთვის ბიჭი უნდა მომკვდარიყო, რატომღაც მგონია, რომ არც ერთი ერთი არ მღერის იოში, არც გაკორცების დროს, არც ერთ ვრს არ შეუძლია სუფრაზე ისე მღერება, როგორც ჩვენ, იმ ბიჭს ეს არ ესმოდა, მე არ უნდა მქნესა“.

გიორგი მთელი გულით ასწავლის ბიჭებს ქართულ სიმღერებს და თან ასე არივებს:

–ბავშვები, თუ ვინმე გეტყვით, რომ ქართულ სიმღერებს სხვა სიმღერები სჯობია, არ ეჩხუბოთ, რადგან მათ არ ესმით. თუ შეატყობთ, რომ თვითონ ცდილობენ ჩნებას, მაშინვე უშლეთ რომელიმე სიმღერა და გაეცალეთ, იქნებ შეზღვე დაფიქრდნენ. ვისაც არ ესმის, არაა საჭირო, თორემ... არა, არაფერი. და უცებ:

–აბა, ვადავიდეთ ახალი სიმღერის შესწავლაზე. ძირითადად ასე მიდის ყოველი დღე. გიორგის სჯერა, რომ მის ნასწავლ სიმღერებს ბავშვები სხვას გადასცემენ, ისინი კიდევ სხვას და არ დაიკარგება ქართული სული.

ალექსანდრე რაჭმაძე
თბილისი, 64-ე საჯარო სკოლა, VI კლასი

ნათელ თვლებში ანთებური ჩემი ცხატვრება

ნეტა, სიცოცხლე რატომ არის ასეთი თეთრი, ნეტა, სად მიჰყავს ოცნებებით ანთებული გზა, ნეტა, ასეთი სიყვარული რატომ არსებობს, თეთრი და წმინდა, ნათელი ძალით და ძლიერ ქარად... შექად და თვალის სანუკვარ ჩინად ანთებულ ქარში... იქ იბადება სანატრელი ჩემი ოცნება...

რაცად არსებობს ჩემს თვალბუნებ, გაუწეული თამაში... რომელიც მუდამ უმადლოდა შავ-თეთრ ცხოვრებას. ო, რაღონი მინდა გაეიკეთო ღია სთვალე, და დავინახო ვარდისფრად, წითლად, მწვანედ და ყვითლად და ყველაფერი ცაში ავტყორცნო, რაც მე მახარებს, ჩემი დარდები გადავღვარო იისფერ ფიქრად...

ალბათ ცხოვრების პირველ ფურცელს ქარი წაიღებს, და ალბათ ფურცელიც დაიწვეება მისგან ნარჩენი... არა, მე მინდა, მან გაუძღვოს მღერო ქარიშხალს, არცა დასველდეს, არც დაიწვას ძლიერი ცეცხლით...
–შე ასე მინდა და ვიმედოვნებ ასე იქნება...
ი-ვარდები ეფერებიან ჩემს დიდ სამყაროს...
მე ნელი სიოდ მოტანილი შუქი მპირდება,

რომ სიცოცხლე ჩემს სახლს და ჩემს გულს გაათბოს...
სელისკვლებში მოვიტან ამავეს, დაწერილი მელნით, დავიწერ, როგორ მიდის დრუბელი მშველად, ამაყად...
–ნეტა, სიცოცხლე რატომ არის ასეთი თეთრი...
ნეტა, სად მიჰყავს ოცნებებით ანთებული ცა...

ლელა თოიბაძე, 11 წლის

„გეოგრაფიკალი“

არსებობს ერთი დიდი ჭეშმარიტება-გეოგრაფიკალი ის, ვისაც კარგად იცნობ, იცი რით ცხოვრობს, რა ასულდგმულეს... არაჩვეულებრივი იდეის ირგვლივ გაერთიანდა ქ. რუსთავის ყველა სკოლა-„გეოგრაფიკალი“ ჩემ მე-ზობელს“, თითოეულ სკოლას უნდა წარმოედგინა რომელიმე ერთი ქვეყანა.

№4 საჯარო სკოლას (დირექტორი-მ.ხამხაძე) სომხეთი ერთი წელია. ვაიშალა მუშაობა. შეიკრიბა მასალა, აუდიო და ვიდეო ჩანაწერები, შედგა შეხვედრები სომხურ დიასპორასთან, თეატრთან, სკოლასთან... „უპირველესად ვაღმერთებ ქართველს, / მას მერე ვისიც რამდენი მშობრებს/ ქურთოსა და სომეხს, რუსსა და თათარს, / ამის უფლებას მე ვინ წამართმევს“-ამბობს პოეტი, რამოდენა სიყვარულია ამ სტრუქტურებში ჯერ საკუთარი სამშობლოსი და მერე იმ ხალხის, ვინც ჩვენს მიწაზე ცხოვრობს. არათუ ჩვენს მიწაზე, არამედ ჩვენ მეზობლად, ჩვენ სიახლოვეს.

ამ დიდი ღონისძიებაში, ჩვენი სკოლის III კლასის მოსწავლეები მონაწილეობდნენ (კლასის ხელ-ლი მარიკა

კუკულაძე, მუსიკის მასწ. ირმა (ცაგური). მოძიებული იქნა სომხური ხალხური ზღაპარი, დაიწერა სცენარი, განაწილდა როლები. საოცარი მონდობებით ეტებდნენ ბავშვები სცენარის გასამდიდრებელ მასალებს. სომხურ-ნაციონალურ აქსესუარებს სცენისთვის, სიმღერებს, ცეკვებს, ლექსებს, კერავდნენ სომხურ-ნაციონალურ ტანსაცმელს, და აი, დადგა პრემიერის დღეც. წარმოდგენილი იქნა სომხური-ხალხური ზღაპარი „ბრძენი ფეიქარი“. ერთმანეთს ეცილებოდნენ ბავშვები სომხური სიმღერებისა და ცეკვების შესრულებაში. მათ ტოლს არ უდებდნენ „მეფის სასახლეში სტუმრად მისული ქართველები“. ფლერდა ქართული სიმღერები.

ნამდვილი ცეცხლი დაანთეს სცენაზე გიორგი ბიძინაშვილმა, ნია ქერელაშვილმა, ოთარ ბალიაშვილმა და მარიკაბაშვილმა, სოსო მოლაშვილმა, მიმიკო ბუთურიშვილმა,

მანანა პეტრიაშვილმა, ლიზი გობედაშვილმა, ფანა შარიქაძემ, მათე ჩხაიძემ, ლამა სეფიაშვილმა, თოცინიკო სონიშვილმა, გიორგი ქებაძემ, მარიკობანიძემ, ბეჟან მუმლაძემ, გიორგი მუქთიაშვილმა.

გურს ატკობლა სანდრო გოგიშვილის საღამურზე შესრულებული ქართული მქლოდიები, რომელმაც „სომხეთის მეფე და დედოფალი დიდად მოხიზლა“. სომხური ცეკვა „ქოჩარი“ დიდი ოსტატობით შეასრულეს თინიკო წიკლაურმა, შორენა ჩუბინიძემ, მარი ბესელიამ, ნინო წიკლაურმა, ალექსანდრე ხუციშვილმა, მარიამ ნაფროზაშვილმა, ამირან სულიკაშვილმა, ელენე წიკლაურმა და ნიკა ბლიაძემ. ემოციებს დიდხანს ვერ თოკავდნენ მშობლები, მასწავლებლები და მოწვეული სტუმრები. ეს დღე დიდხანს ემასსოვრებთ ბავშვებს. მადლობა ამ ღონისძიების ორგანიზატორებს: რუსთავის რესურსცენტრს და ი. გოგვაშვილის სახელობის ქვემო ქართლის მასწავლებელთა რეგიონალურ კავშირს.

ყველაზე ზარმაც კხოველი დედამიწის ზყროზე

როგორი უსამართლოები იყვნენ ის პირველი ესპანელები, რომლებიც XVI საუკუნეში ჩავიდნენ სამხრეთ ამერიკაში და ხეებზე ჩამოკიდებული უცნაური ცხოველები რომ ნახეს. „მახინჯი მოუქნელი არსებები“ უწოდეს მათ. არანაირი მახინჯეები არ არიან ზარმაცები, დახედეთ მათ ფოტოებს და დარწმუნდებით, რომ ისინი ძალიანაც სიმათიურები არიან, თუმცა ისიც უნდა თქვათ, რომ საოცარი სიზარმაცითაც გამოირჩევიან: ზარმაცა აუქმარებლად გადადის ტოტოდან ტოტზე და დღეში 40 მეტრს თუ გაივლის, ძალით კი დღე-ღამეში 15 საათი სძინავს. ამ საოცარ ცხოველს ყველაფერი ნელი აქვს: გულსიცემა, სუნთქვაც და საკვების მონელებაც (ზოგჯერ საკვმელი თითქმის მთელი თვე რაბა კუჭში). ასეთ სიღინჯეს თავისი დაღებითი მხარეები აქვს: მაგალითად იზოგება ენერგია, ზარმაცას ძირითადი საკვები ხომ მცირეკალორიანი ფოთლები, ყვავილები და ხილია.

ზარმაცა გამუდმებით ხეზე ჰკილია, ამიტომაც აქვს ვრძელბრჭყალებიანი ვრძელი თათები. 8-10 სანტიმეტრის სიგრძის ბრჭყალებს ზარმაცა მარტო ტოტებზე ჩასაბლაუჭებლად კი არ იყენებს, არამედ იარაღადც ხმარობს, მაგალითად, ყველაზე საშიში მტრის, იაგუარის მოსავერთეოდ.

ზარმაცა არც საცხოვრებლის მოსაწყობად იწუხებს თავს, მაშინაც კი, როდესაც პატარა ჩნდება, დედა ზარმა-

ცა ხეზე ჰკილია, ჩვილი დედას ბეწვიან მუცელზე ეკვრის და ცხრა თვე ასეა, ვიდრე დამოუკიდებელი არ გახდება.

რა ხდება, როდესაც ზარმაცას მაინც უწევს მიწაზე ჩამოსვლა - მაგალითად, სხვა ხეზე გადასასვლელად? მიწაზე ის საბრალო სანახავია, ასეთი ვრძელი და მოკაუჭებული ბრჭყალებით აღჭურვილი თათებით გადაადგილება ძალიან მოუხერხებელია და ზარმაცა უბრალოდ მილოდავს მიწაზე, ხოლო ხეზე რამ

მიაწევს, ნელა, ძალიან ნელა ადის ხედ და კვლავ მრავალსაათიან ძილს ეძლევა. მშვიდი მდგომარეობიდან ზარმაცას ენერჯიუტი გამოიყვანს.

სხვა ცხოველებისგან განსხვავებით, ზარმაცას ბეწვი მუცლიდან ზურვისკენ ეზრდება და არა პირიქით, სწორედ ამის წყალობით წვიმის დროს წვეთები

ძირს მოგორავს და ზარმაცა მშრალი რჩება. მის ბეწვს კიდევ ერთი თავისებურება გამოარჩევს - ბეწვის ღეროები შიგნით ღრუა და შიგ მიკროსკოპული წყალმცენარეები ჩნდება, რის გამოც ბეწვი მოშვენიო ელფერს ღებულობს, რაც ცხოველს ფოთლებში უკეთესად შენიღბვის საშუალებას აძლევს.

ზარმაცას სამშობლოა სამხრეთი და ცენტრალური ამერიკის ტროპიკული ტყეები, მაგრამ სამწუხაროდ, იმის გამო, რომ იქაური ტყეები უმოწყალოდ იჩენება, ზარმაცას საცხოვრისი ძალიან მცირდება. ბუნების დამცველები ახერხებენ და უსაფრთხო ადგილებში გადააწყვეთ ისინი.

არსებობს ზარმაცათა ორი ოჯახი - სამითებისა და ორითითებისა. პირველებს წინა და უკანა თათებზე სამ-სამი თითი აქვთ, მეორეებს - წინა თათებზე ორ-ორი, უკანებზე კი სამ-სამი. სახეობისდა მიხედვით ზარმაცას ტანის სიგრძე 45-დან 70 სანტიმეტრამდეა. ეს სიმათიური ცხოველები ბუნებაში დაახლოებით 12 წელს ცოცხლობენ.

გეოგრაფიული მონაცემები

ერეღვის წმიდა გიორგის ეკლესია

სოფელი ერეღვი ქ. ცხინვალიდან 10 კილომეტრის მანძილზე პატარა ლიახვის ხეობაში მდებარეობს. შუა სოფელში დგას წმინდა გიორგის სახელობის X საუკუნის ეკლესია, რომელსაც ისეთივე ძველი ქვის გალავანი აკრავს, როგორც თავად ტაძარია (თუმცა მოგვიანებით, XIV-XV საუკუნეებში გალავანი შეუკეთებიათ და გაუმაგრებიათ და მან ერთგვარად შეცვლილი სახით მოაღწია ჩვენამდე). ერეღვის ეკლესია განსაკუთრებით შესასვლელის სვეტზე ამოკვეთილი ვრცელი წარწერით იქცევს ყურადღებას, რომელიც მდიდარ ისტორიულ ცნობებს შეიცავს, რომლებიც ქართველ ფეოდალთა დაპირისპირებისა და შინაომების შესახებ გვიამბობს. იგივე წარწერა გვამცნობს, რომ ეკლესია ნიქოზის ეპისკოპოსის ჩანაფიქრითა და მრევლის დახმარებით თვედორე თაფლაისძეს აუგია.

ისევე როგორც ამ ეპოქის სხვა ძეგლები, ერეღვის წმ. გიორგის ეკლესია სხვადასხვა სამშენებლო მასალით არის ნაგები, ფასადებისთვის ხუროთმოძღვარს ძირითადად ტუფი გამოუყენებია, კედლების ცალკეულ მონაკვეთებზე კი უხეშად ნატეხი ქვებიც მოიჩანს.

უფრო გვიანდელია ელიას საყდარი, რომელიც სოფელ ერეღვის განაპირას დგას: ეს დარბაზული ტიპის მომცრო ეკლესია XV საუკუნეშია აშენებული და თუმცა შეიძლება ხუროთმოძღვრული ხელოვნების გამორჩეულად საინტერესო ძეგლს არ წარმოადგენს, მას მაინც დიდი მნიშვნელობა აქვს თუნდაც იმ თვალსაზრისით, რომ თავისი არსებობით ქართველი ხალხის მუდმივ შემოქმედებით შრომამოღვაწიებაზე მეტყველებს და ადასტურებს, რომ ჩვენი წინაპრები ყველა დროში აგრძელებდნენ აღმშენებლობით საქმიანობას.

ყველაზე საკვალაო მდგომარეობაში ერეღვსა და ბერულას შორის მთის ფერდობზე მათე საუკუნის შუა წლებში აგებული ბერის საყდარია, რომელიც კარგა ხანია ნაშთებადღა ქცეული და მისი გარდასული სიდიადე მშვენიერი ჩუქურთმებით შემკული ნანგრევებით თუ შეიცნობა.

წარწერები ჩვენი ქალაქის ქუჩაზე

ყველასათვის ადვილი შესაძრწევია, რომ გარე რეკლამების მხრივ ქალაქში საკმაო სიჭრელეა. სახელწოდებათა უმრავლესობა მხოლოდ ინგლისურენოვანი ან ორენოვანია, ქართულ-ინგლისური, უფრო სწორად, ინგლისურ-ქართული, რადგან ხშირად ინგლისური სახელწოდება უფრო დიდი ზომისა და მეტი რაოდენობისაა, ვიდრე ქართული. მე ერთგვებით ბერძენი ვარ და საბერძნეთში ხშირად მიწვევს ჩასვლა, იქ განსხვავებული მღვობარეობაა, სარეკლამო აბრები მხოლოდ ბერძნულენოვანია.

გადაწყვეტილ ამენუსსა ის ენობრივი დარღვევები, რომლებსაც ყოველ ფეხის ნაბიჯზე ვხვდებით ჩვენს ქალაქში, ამისთვის ცენტრალური ქუჩები შევარჩიე: პეკინისა და რუსთაველის, ჩავიწერე მაღაზიების, ბანკების, კაფე-რესტორნებისა და სხვა დაწესებულებათა სახელწოდებები.

„საქართველოს კანონი რეკლამის შესახებ“ ნათლად განსაზღვრავს უცხო ენასა და სახელმწიფო ენაზე შესრულებული წარწერების ზომასა და რაოდენობას. აღმოჩნდა, რომ კანონდარღვევა შუაგულ ქალაქშიც კი ჩვეულებრივი მოვლენაა: ხშირად გვხვდება მხოლოდ ინგლისურენოვანი წარწერები მაგალითად: CERVIN PARIS, ETAM, SELA, STILETTO, SINQUANON, NEVADA, DELFOS და მრავალი სხვა, მხოლოდ ინგლისური წარწერა აქვს სასტუმრო REDISSON-საც.

საკმაო რაოდენობით გვხვდება ინგლისურ-ქართული წარწერები, როცა ვერ ინგლისური წარწერაა მოთავსებული და შემდეგ ქართული, ამასთან ხშირად ინგლისურენოვანი წარწერა ზომით და რაოდენობით აღემატება ქართულს: BEKO ბეკო, CHOCOLATE შოკოლადი, GENEVA ფენევა, DIKA ღიკა...

ასევე ხშირია ორენოვანი, ქართულ-ინგლისური წარწერებიც. სახელწოდებათა აბსოლუტური უმრავლესობა უცხოენოვანია, ქართული წარწერა ძირითადად მათი ტრანსლიტერაციაა: ბისონი BISON, ვესია VESIA მალსი MALS, ანტრე ENTREE, ისი-პარი ICI-PARIS, ვულეუვ VOULEV-OUTS...

არსებობს უცხო ენის ასო-ბგერათა ქართულად ტრანსლიტერაციის წესები, რომლებიც ხშირად დარღვეულია, მაგალითად, „იუნაითიდ ქალარზ ოვ ბენეტონი“ (UNITED COLORS OF BENETTON) და სხვა.

ვფიქრობთ, როდესაც შესაძლებელია, უჭკობისა უცხო წარწერა ქართულად თიარეგნოს. საფრანგეთში, მაგალითად, სახელწოდებათა ტრანსლიტერაცია, როგორც წესი, არ ხდება.

ყველაზე მთავარი და ამავე დროს გულდასაწყვეტი კი ის არის, რომ ქალაქში არსებული წარწერები, ინგლისურ ენაზე იქნება ისინი შესრულებული, თუ ქართულზე, მაინც უცხოენოვანი, ხშირად ბუნდოვანი, გაუგებარი და მდარე ხარისხისაა. ქართული სიტყვა, ქართული შინაარსის მქონე სახელი თითქმის არ გვხვდება. არადა, სარეკლამო აბრა ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალება იქნებოდა ბევრი ძვირფასი, მაგრამ დღეს მივიწყებული ქართული სიტყვის გაცოცხლებისა და დამკვიდრებისათვის.

გადავწყვიტე საზოგადოების აზრიც მოგვემონა აღნიშნული პრობლემის თაობაზე. ამ მიზნით გამოვიკითხე ჩვენი სკოლის მასწავლებლები და მაღალი კლასის მოსწავლეები, შემდეგ კი ქუჩაშიც ვაგვიდით. სულ გამოვიკითხა 16-80 წლამდე ასაკის 120 კაცი, 56 - მამაკაცი, 68 - ქალი. რესპონდენტების უმრავლესობისათვის გარე რეკლამების ასეთი სიჭრელე მიუღებელია.

მხოლოდ ქართულ ენაზე შესრულებული სარეკლამო აბრების მომხრეთ მიაჩნიათ, რომ რადგან ქართული საქართველოს სახელმწიფო ენაა, მან რეალურად უნდა შესარულის კიდევ ეს ფუნქცია.

ყველა გამოკითხულს, ვინც ორენოვან წარწერას ანიჭებს უპირატესობას, მომხრეა იმისა, რომ ქართულენოვანი წარწერა იყოს პირველ ადგილზე, უფრო დიდი ზომისა, შემდეგ კი შეიძლება პატარა შრიფტით გაკეთდეს წარწერა უცხო, მაგალითად, ინგლისურ ენაზე.

ჩვენი მიზანი იყო წარმოგვეჩინა ქართულის, როგორც სახელმწიფო ენის, ფუნქციონირება ერთ, არცთუ ისე ვიწრო სფეროში. ამ მხრივ მღვობარეობა ნამდვილად არ არის სახარბიელო. გულსატკენია, რომ ქართული ენა, რომელზეც უძველესი (15 საუკუნოვანი) წერილობითი ძეგლებია ჩვენამდე მოღწეული, დღეს უცხო ენის ჩრდილშია მოქცეული. „სხვისა არ ვიცი და ჩვენ კი მშობელ მამასაც არ დავუთმობთ ქართული ენის მიწასთან გასწორებას, ენა საღმრთო რამ არის, საზოგადო საკუთრებაა, მაგას კაცი ცოდვილი ხელით არ უნდა შეეხოს“, - ბრძანებს წმინდა ილია მართალი. იმედს არ ვკარგავთ, რომ ქართული ენა, დღეს „მდაბალი და დაწუნებული“, კვლავ დაიკავებს თავის ღირსეულ ადგილს, არა მარტო ჩვენი ქალაქის ქუჩებში.

ლიპა ჩაკლოვა,
ნიკო ბაგრატიონის სახ.
სკოლა-ლიცეუმი, მე-10 კლასი

დიდი ქართველის ნააკვნაჩი სოფელი ცანაძია

ტანძია, სულხან-საბა ორბელიანის მშობლიური სოფელი, მდებარეობს ქვემო ქართლის დასავლეთ ნაწილში, ახლანდელ ბოლნისის რაიონში, მდინარე ხრამის მარჯვენა მხარეს. სოფელში შემონახულია ორი ეკლესია და სასახლის ნანგრევები. ერთი ეკლესია აუგია თვალსაჩინო ისტორიკოსსა და პოლიტიკურ მოღვაწეს პაპუნა ორბელიანს, ხოლო მეორე – სულხან-საბას მამას, მღვიანებზე ვახტანგ ორბელიანს 1683 წელს. ტანძიაში არის სულხან-საბა ორბელიანის სახლ-მუზეუმი.

ორბელიანების (იგივე ორბელიშვილები, ყაფლანიშვილები, ჯამააკურ-ორბელიანები) ფეოდალური საგვარეულოს ქაინაბაძე-ბარათაშვილის ერთ-ერთი შტოს ფუძემდებელი ორბელ ბარათაშვილი ყოფილა, რომელიც 1536 წელს გაყრია თავის სახლი-ცაქს იოთამ ბარათაშვილს. გაყრისას ორბელს რგებია 59 სოფელი 617 კომლი ველახითურთ, დოქის მთის ნახევარი, ფიტარეთისა და დმანისის ეკლესიების ნახევარი. ორი საუკუნის შემდეგ ორბელის შთამომავლებს შორის საადგილ-მამულო შუღლის ნიადაგზე ატეხილ დავაში ყველასთვის ბარათა ორბელიანს უჯობებია, სახლკაცები გაუწყვეტია და მათი მამულიც თავისი კუთვნილი ადგილ-მამულისთვის მიუერთებია. ამ შუღლის დროს გადარჩენილ ყაფლან ორბელიანს თავი ირანისთვის შეუფერებია. ბარათა ორბელიანი მარაბდის ბრძოლაში დაღუპულა და მის მამულებს ყაფლანი და-პატრონებია, რომელიც ამ ბრძოლაში შაჰ-აბასის მხარეზე იბრძოდა. ყაფლან ორბელიანს ძალიან მოუვლია თავისი მამულისთვის. გაუშენებია 61 სოფელი, განუახლებია ფიტარეთის მონასტერი, აუგია ხულტულის ციხე და სხვა. XVIII საუკუნეში საორბელიანო ან საყაფლანიშვილო მოიცავდა ქციისა და დმანისის ხეობის დიდ ნაწილს, ორბელიანთა კუთვნილ 160-მდე სოფელში 100-მდე მათი ვასალი აზნაური და 20000-მდე ყმა გლეხი ცხოვრობდნენ. სასახლეები და კარის ეკლესია ორბელიანებს ტანძიაში ჰქონიათ. ციხე-კოშკები – დმანისში, ქვეშში და ხულტუში, მონასტრები ფიტარეთსა და დმანისში. XVIII საუკუნის მიწურულს ქართლის აზრების გამო ორბელიანები იძულებულიები გახდნენ მამაპაპული სამკვიდრო მიეტოვებინათ

და თბილისში გადასახლებულიყვნენ. საორბელიანო დაცარიელდა...

ტანძიაში, ქართლის სამეფო მღვიანავების ვახტანგ ორბელიანის და ზაალ არაგვის ერისთავის ასულის თამარის ოჯახში დაიბადა 1658 წლის 24 ოქტომბრის დამეს მომავალი დიდი სახელმწიფო მოღვაწე, განმანათლებელი, მეცნიერი, „ქართველთა მამად“ და „ქართული სიტყვის პაპად“ წოდებული სულხან-საბა ორბელიანი. ყრბოზა მან სოფელ ტანძიაში გაატარა და მისი მასწავლებლები იყვნენ უწინარესად თავისი მამა, ვინმე მცხეთელი ზედგენიძე და გიორგი იაშვილი. იმაში, რომ ჰუბუკმა სულხანმა საუცხოო განათლება მიიღო, დიდი დეაწლი მუშაობის მის მამიდაშვილს გიორგი ბატონიშვილს, შემდგომში გიორგი XI უწოდებულს.

სულხანი ადრევე გაეცნო ძველ ქართულ საერო ძეგლებს და თუმცა თავისი ლექსიკონის წინათქმავში შენიშნავს „მე ქართულისა ენისაგან კიდევ, სხვა ენა არ ვიცოდეთ იგივე ლექსიკონით ირკვევა, რომ მას სცილდია თურქული, სომხური, ნაკლებად – ლათინური, ბერძნული, იტალიური, ხოლო სციოცხლის მიწურულს რუსულიც შეუსწავლია. ერთი სიტყვით „დიდი ორბელის შვილის ყაფლანის ძის, საქართველოს ბეჭდმთავრისა და მოსამართლეუთუხუცესის პატრონის ორბელი ვახტანგის პირმშო“

უკვე დიდად განათლებულ-განსწავლული შეუდგა სამშობლოს სამსახურს, რომელსაც შეაღია მთელი თავისი მშფოთვარე ცხოვრება. სამშობლოზე ფიქრითა და ზრუნვით იყო ნაკარნახევი მისი ყოველი ნაბიჯი, ყოველი ქმედება. ქართლის ტკივილებით წყურულდამჩნეულმა შეაფიქრა „სიტყვის კონაც“, დაწერა „სიბრძნე სიცრუისა“. სულ-

ხან-საბა ვეროპის გზასაც ქვეყანაზე, ირანში შაჰის მიერ დატყვევებული ქართლის მუფზე, ვახტანგზე ფიქრით დაადგა.

მშობლივი ხალხის მოჭირნახულეს არც ძალა დაუშურებია მისთვის როდისმე, არც დრო და არც ცოდნა. ბერჯერე გაწილებულა, ბევრჯერ სტკენია გული სხვებისგანაც და თავისიანებისგანაც, ბევრჯერ გასცდებია იმედი, მაგრამ ბოლომდე უერიგულა სამშობლოსაც და თავის ადზრდილ მეფე ვახტანგ მეექვსესაც.

ტანძიაში დაბადებული დიდი ორბელიანების დეაწლმოსილი შთამომავალი, 67 წლის სულხან-საბა ორბელიანი სამშობლოს წინაშე ვალმოხდელი, მისგან შორს, მოსკოვის მახლობლად, სოფელ ვსესვიატკოვეს ადგებულა 1725 წელს და იქვე დაიკარბა...

ვინ? რა? როგორ? სად? როდის? რამდენი? რატომ?

რომელი ქალაქია მსოფლიოში ყველაზე პატარა?

ოფიციალურად ყველაზე პატარა ქალაქად აღიარებულია ხუმი, რომელიც შეტანილია გინესის რეკორდების წიგნში:

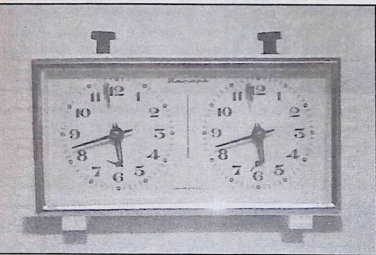
მასში მხოლოდ 23 მცხოვრებია. ხუმი XI საუკუნეშია დაარსებული და ზორეატივში, ნახევარკუნძულ ისტრიაზე მდებარეობს. მოკრძალებული ზომების მიუხედავად ხუში არის ცველაფერი, რაც ნამდვილ ქალაქს უნდა გააჩნდეს, რატუმაც, ტაძარი, მღაზია, რესტორანი და მუზეუმი. XVI საუკუნის ეს ციციქა ქალაქი - სიმაგრე დიდ როლს ასრულებდა ისტორიის დაცვაში.

რატომ იზიდავს შავი ფერი სითბოს?

ჩვენი მზერა საცნების ფერს იმის მიხედვით აღიქვამს, შვის სინათლის რომელ სხივებს ირეკლავს იგი. თუ შვანე ფერისას - მამინ ჩვენ საგანს შვანე ფერში ვხედავთ, თუ წითლისას - წითელში. ხოლო როცა სინათლის მთელი სპექტრი აირეკლება, საგანი თეთრი ჩანს. თუ მთელი სინათლე კი არ აირეკლება, არამედ ჩაინთქმება, საგანი შავად გვეჩვენება. რაც უფრო მეტ სინათლეს შთანთქავს ზედაპირი, მით უფრო მდიერად ცხელდება იგი.

არსთვის არის საჭირო შადრაკის საათი?

ჭადრაკის საათი იმ დროის დასაფიქსირებლად არის საჭირო, რომელსაც მოთამაშეები სვლების მოსაფიქრებლად ხარჯავენ. თავიდან დროს არაფერი ადგენებდა თვალს. ზოგჯერ მოჭადრაკეები სვლაზე საათობით ფიქრობდნენ და პარტია დღე-ღამეს გრძელდებოდა. 1851 წელს გამართულ ერთ-

ერთ ტურნირზე თამაშის შეწყვეტაც კი ვახდა საჭირო იმის გამო, რომ მოთამაშეებს დეიქნათ. ამიტომაც შეეძინა ორგანიზატორებს თამაშის დროის შეზღუდვა გადაწყვიტეს. თავიდან ქვიშის ან ჩვეულებრივ საათს იყენებდნენ. 1883 წელს კი ჭადრაკის საათი გამოიგონეს.

რა ბანსხვევაბა მფუხა და იმპერატორს შორის?

მეფე ერთი ცალკე აღებული ქვეყნის მმართველია, იმპერატორი კი მთელი უზარმაზარი იმპერიის ანუ სახელმწი-

ფოსი, რომლის შემადგენლობაში შედის სხვადასხვა ხალხებისა და სახელმწიფოების ტერიტორიები (ხშირად დაპყრობის შედეგად). იმპერატორები იყვნენ რომის იმპერიის მმართველები, ნაპოლეონ ბონაპარტე, პეტრე I და სხვები.

ვინ შეადგინა პირველი გამოზარაფული ატლასი?

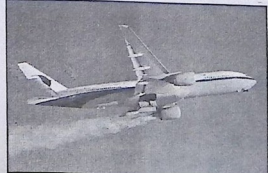
რუკების პირველი დიდი კრებული კარტოგრაფიის მეფედ წოდებულმა რუკების ხატვის დიდოსტატმა ფლამანდელმა პერარდ მერკატორმა შეადგინა და მანვე უწოდა ამ კრებულს ატლასი.

რატომ ტოვებს თვითმფრინავი საფი თეთრ კვალს?

უთუოდ შეამჩნევდით, რომ ყინვიან ამინდში ადამიანს პირიდან ორთქლი გამოსდის, თვითმფრინავის ფრენისას თეთრი კვალის წარმოშობაც ყინვაში ადამიანის სუნთქვის პროცესს ჰგავს.

თვითმფრინავის ტურბინები წყლის ორთქლის სახით ატმოსფეროში წვიის პროდუქტს გამოყოფს, ხოლო რადგან სიმაღლეზე ძალზე დაბალი ტემპერატურაა (დაახლოებით 50 გრადუსი ყინვა), თვითმფრინავის „ამონასუნთქი“ ორთქლი სწრაფად იყინება და უპცირეს თოვლის ფიფქებად და კრისტალებად გადაიქცევა. ერთად თავმოყრილები კი იხიანი წარმოქმნიან დრუბელს, რომელიც გრძელ თეთრ „კუდს“ მიჰყვება ხოლმე თვითმფრინავს ცაში.

* * *

დედა-შვილი ზოოპარკში დრუნჩხე ლურჯწითელაქებიანი მაიმუნების, მადრილების გალიის წინ გაჩერდა. გაკვირვებულმა გოგონამ იკითხა: - ამ მაიმუნებს ასეთი შეღებილი ცხვირ-პირი რატომ აქვთ?

- ალბათ, სხვა მაიმუნების შეშინება უნდათ, - უპასუხა დედამ.

გოგონამ დედას შეხედა: - შენ ვიღას უპირებ, შეშინებას დედიკო?

* * *

მასწავლებელი: რას აკეთებს ჭიკაძე, როდესაც მზეზე მოხედავს?

მოსწავლე: შრება.

* * *

ვთქვათ, ტბაზე თქვენი ხუთი იხვი დაცურავდა და უცბად სამამათიანმა ჩაყვინთა, რამდენი იხვი დარჩებოდა წყლის ზედაპირზე? - ჰკითხა სოფლის სკოლაში მათემატიკის გაკვეთილზე მასწავლებელმა ერთ-ერთ მოსწავლეს.

- ჩვენ იხვები არ გვყავს, ბატონო მასწავლებელო.

- მაშ, რა გყავთ?

- ბატები.

- კარგი ბატები იყოს.

- ბატები რომ არ ყვინთავენ?

* * *

მასწავლებელი: მთელ კლასში ერთი ჭკვიანი მოსწავლეც არ მეგულებოდა, მაგრამ მაინტერესებს, მაინც რომელია თქვენში ყველაზე შტერი, ამიტომ მინდა, რომ ფეხზე ადგეს ის, ვისაც თავი უსაშველო ჩერჩეტად მიაჩნია.

ხანგრძლივი პაუზის შემდეგ ფეხზე ერთადერთი მოსწავლე წამოდგა.

მასწავლებელი: აბა, ესე იგი, გამოდის, რომ შენ ყველაზე დიდი შტერი ხარ?!

მოსწავლე: არა, მასწავ, მთლად მასე არ არის...

უბრალოდ, უხერხულია მარტო თქვენ რომ დგახართ ფეხზე.

* * *

მამა: - ჟანო, კარგი მასწავლებელი გყავს?

ჟანო: - კარგი კია, მაგრამ შენი შური.

მამა: - ჩემი? მაინც რატომ გგონია?

ჟანო: - იმიტომ რომ სულ მეუბნება, მე რომ მამაშენი ვიყო...

* * *

მასწავლებელი: - აბა, მითხარი, გუშინ რატომ არ ბრძანდებოდი ჩემს გაკვეთილზე?

ფრიცი: - თქვენ თვითონ არ მითხარით, თუ დავალება არ გეცოდინება, თვალთ არ დამენახო?

* * *

- როგორ ფიქრობთ, აფრიკა უფრო შორსაა ჩვენგან, თუ შივარჯი?! - მიმართა მასწავლებელმა კლასს.

- ცხადია, აფრიკა! - უპასუხა ელენმა.

- რატომ ფიქრობ?

- იმიტომ, რომ შივარჯის ხანდახან მაინც ვხედავთ ხოლმე, აფრიკას კი - ვერა.

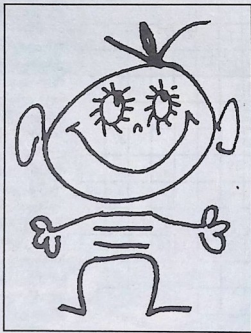
* * *

ფიზიკის მასწავლებელმა პეპიჩიკის დედა დაიბარა:

- ქალბატონო, ძალიან ვწუხვარ, მაგრამ თქვენი შვილი მთელ კლასში ყველაზე ცუდი მოსწავლეა, არ სწავლობს, ზარმაცობს, გაკვეთილზე უყურადღებოდ არის და სხვებსაც ხელს უშლის...

- რა გქნა, ბატონო, - თავის გამართლება სცადა პეპიჩიკის დედამ. - ვერაფერი გავაწყვე, არაფერი სჭრის, სულ ვუჩინებ, მაგრამ ჩემს ნათქვამს ერთ ყურში შეუშვებს და მეორედან გამოუშვებს.

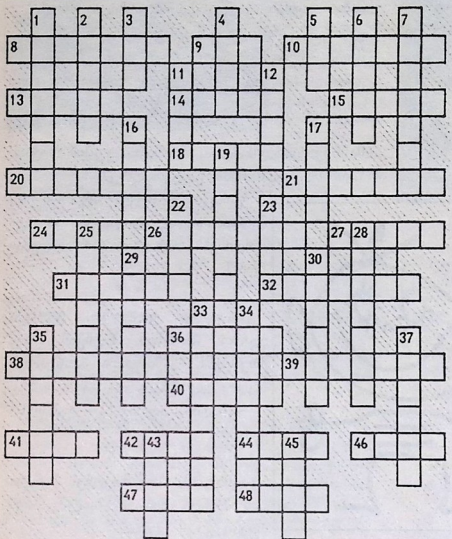
- მამაპატიეთ, ქალბატონო, მაგრამ უნდა გითხრათ, რომ ცდებით, რადგან ვაკუუმში ბგერა არ ვრცელდება.

ინილო — ზინილო

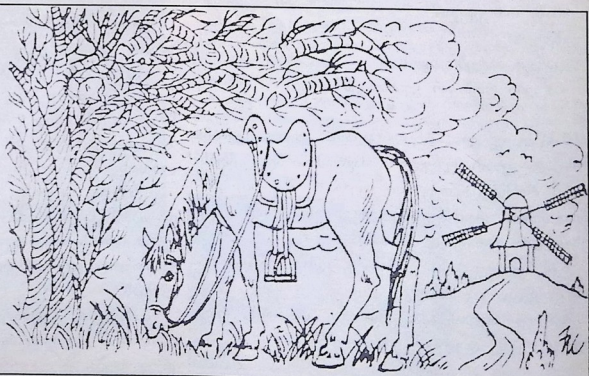
კ ნ თ ხ ჯ თ ნ უ ი

შეკვალად: 1. სითბის საზომი ერთეული; 2. სახელმწიფო არაბეთში; 3. ნიკო ლომოურის მოთხრობა. 4. იშვიათი ლიონი. 5. მცენარე, რომლისგანაც დამზადებულ საღებავს ადმოსაველებში თმა-წვერისა და ფრჩხილების შესაღებად ხმარობენ. 7. რაიმე სფეროში ახალი გზის გამკვლევი. 11. წერტილივით ღაჭკა სხეულზე. 12. ელექტროდენის სიმბლავრის ერთეული. 16. მშვილობანი ხელშეკრულება. 17. მდინარე საფრანგეთში. 19. მგალობელი ფრინველი. 22. საქართველოს ქალაქი. 23. დილა ანუ... 25. მთები ირანში. 29. მოხსენება გაწეული მუშაობის შესახებ. 30. ტემპი მუსიკაში. 33. დიდი კუროი წინალობის ლიონი. 34. ცნობილი რუსი კომპოზიტორი. 35. შეტევა ანუ. 37. პოლიონეთის ძველი დედაქალაქი. 43. მეთობის საჭურველი ძველად. 45. აესტრის დედაქალაქი.

თხარაზუმალად: 8. ხეობა კავკასიონზე. 9. გამოძახილი ანუ... 10. სხეულის თვისება — შეინარჩუნოს უძრავობა ან სწორსაზოვანი მოძრაობა. 13. ქართველი მწერალი; 14. სახალხო კრება ბე. საბერძნეთში. 15. ნაცვალსახელი. 18. საკონდიტრო ნაწარმი. 20. გამოჩენილი ქართველი მწერალი. 21. თევზის ჯიშში. 25. რისამე მთავარი აზრი. 26. ქალაქი ჩრდილოეთ იტალიაში. 27. შეწობაზე გაკრული წარწერა. 31. საომარი საჭურველის ზოგადი სახელი ძველად. 32. ალპური საძოვარი. 36. ნივთიერება, რომელიც ქვანახშირის შეგადგენლობაში შედის. 38. სახელმწიფო ამერიკაში. 39. „ვეფხისტყაოსნის“ გმირი. 40. ფრინველი. 41. მწვერვალი კავკასიონზე. 42. გემის მამობრავებელი საშუალება ძველად. 44. ბუნების მოვლენა. 46. მდინარე იაკუტიაში. 47. მტაცებელი ფრინველი. 48. ელექტრულად დამუხტული ატომი, რომელიც მის მიერ ელექტრონის დაკარგვის ან შექმნის შედეგად წარმოიქმნება.

ლონ-კიხოტის
როსინანტი კი
აღბნილხა, მგვრამ
ძარის
წინაპვილეთან
მგვრამოლი მწუხარნი
სახის რაინდი
არსად ჩანს.
იკოვით იგი.

საქართველოს მომავალი

თბილისი, №55
საჯარო სკოლა,
I კლასი,
ხელმძღვანელი
ღაროუჯან
ახვლედიანი

თბილისი, №55
საჯარო სკოლა,
I კლასი,
ხელმძღვანელი
ინეზა
ცერცვაძე

თბილისი, №55
საჯარო სკოლა,
I კლასი,
ხელმძღვანელი
მისა ჩიხჩილაძე

ჩვენი ვერსია

ნინო ხოტივაშვილი,
თბილისი, №116 სკოლა

ნემო გავგზირონო სხელოვოთ თაველ-აწნავათ სოლ-ლიხუვიო პოსნელთა უეოქედევა

თაგარ თათულივილი

სოტნე ქორცილივილი

თიკო ბოჭავივილი

თორნიკე ბრიბოლია

გუგაზ ნაქალაქაძე